

SLOVENSKO DOMOBRANSTVO

LETO I.
ŠTEVILKA

11

28. XII. 1944

29. XII. 1944

*Zvezdnica
Vorpatrouille*

BOJVOJ

Zimska Slovenija je starodavna zibelka belega sporta — smučanja. Naši očetje so pozimi opravljali svoja pota po bloških hribih na smučeh, ki so jih sami izdelali.

Slovenskim domobrancem bodo smučli pozimi olajšale bojevanje, ker so v smučanju že mnoge skupine dobro izurjene.

1. Domobranska patrula pregleduje gozdnati in zasneženi teren.
Die Landeswehr-Patrouille durchstreift den Wald und Terrain.
2. Izvidnica mora v snegu s smučmi naprej.
Die Stosstruppe hilft sich im Schnee mit Skie.
3. Izvidnica kmalu opazi na sosednjem hribu komunistične položaje.
Allsbald erspäht die Spähtruppe am benachbarten Hügel die Kommunisten.
4. Potem pa hiti s sporočilom z vso nagljo k svojim.
Das Gesehene wird mit aller Eile dem eigenen Kommando übermittelt.
5. Strelska veriga je sklenjena.
Die Umzingelung ist hergestellt.

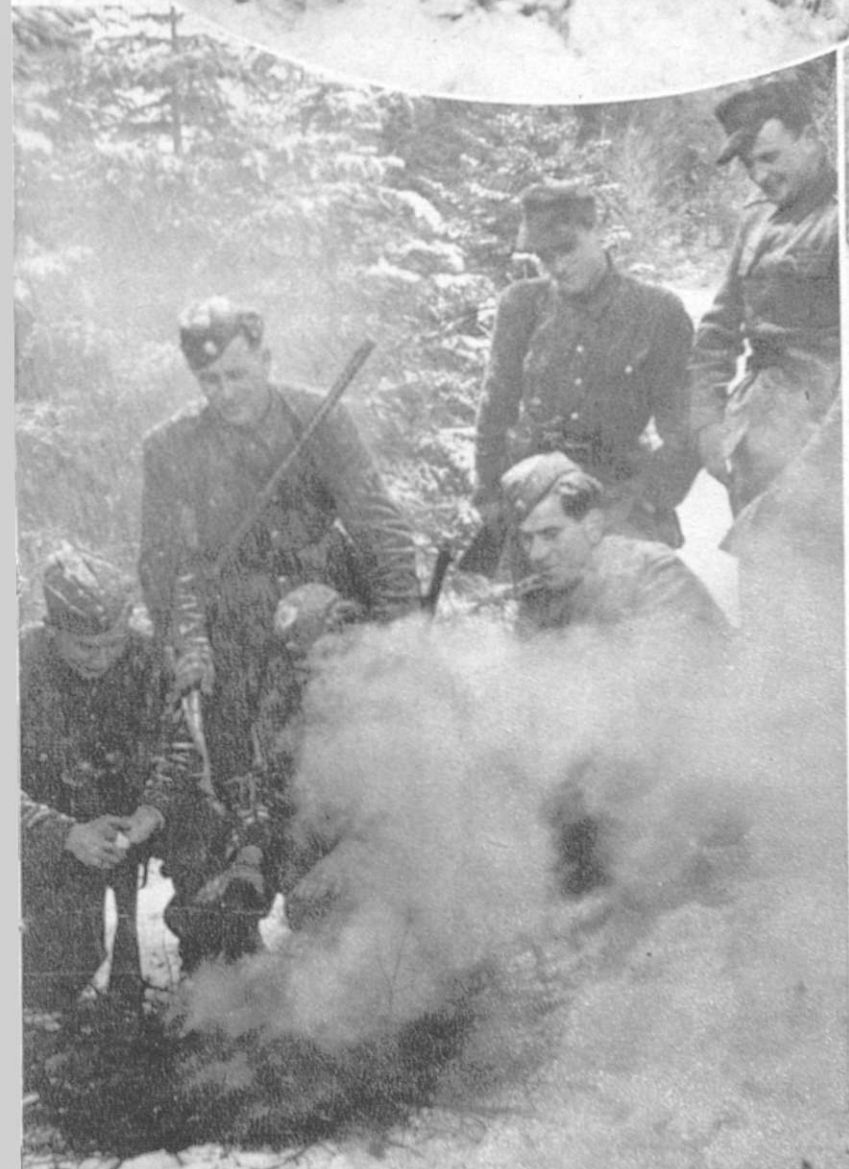

Mogućnost u bitki

Der Kampf im Schnee u. Kälte

Das winterliche Slowenien ist eine uralte Wiege weißen Sports — des Skifahrens. — Unsere Väter hatten in Winter ihre Wege in den Bergen auf Skiern gemacht, die sie sich selbst angefertigt hatten.

Die Skier werden in Winter den slowenischen Landeswehrmännern den Kampf viel leichter machen, weil schon viele von Ihnen im Skifahren gut ausgeübt sind.

6. Tudi strel iz puške ujame marsikaterega bežečega komunista.
Mancher fliehende Kommunist wird auch durch Gewehrschuß umgelegt.
7. Mitraljezec zadaja iz varnega zaklona komunistom hude rane.
Aus sieherer Deckung versetzt der M. G.-Mann den Kommunisten die schwersten Verluste.
8. Domobranski juriš — komunistična smrt.
Hurrah der Landwehr! — der Tot der Kommunisten.
9. Po končanem boju se domobranci odpočijejo in veselo pogovorijo o uspehih.
Nach erfolgtem Einsatz ruhen Landwehrmänner beim Feuer aus und sprechen mit Freude über den Erfolg.

DOMOBRANSKI

WEIHNACHTEN DER LANDESWEHR

BOŽIČ

Domobranci kljub službi domovini tudi za letošnji božič niso pozabili lepih slovenskih božičnih navad. Še pred prazniki so pohiteli v gozd in nabrali mahu za jaslice.

Trotz anstrengendem Heimatsdienst vergassen die Landeswehr-Männer auch heuer der üblichen, schönen, slow. Weihnachts-Gebräuche nicht. In den Tagen vor dem Feste eilten sie in den Wald um für die Krippe Moos zu holen.

V vojašnici so postavili v kotičku prostor za božično veselje. Vsi hočejo postavljati ali vsaj pomagati pri delu.

In der Kasärne wurde eine Ecke für den Weihnachts-Baum bestimmt; alle sind daran beschäftigt und helfen mit.

Oče-domobranec je pri tem delu v duhu pri svoji družini. S peskom je posul betlehemsko pot,

Der Familienvater, der bei der Landeswehr dient, weilt im Geiste bei seiner Familie; mit weißen, feinem Sand bestreut er den Weg der zur Krippe führt.

prijatelji pa so še postavili pastirčke in ovce na mah in jaslice so bile gotove.

Kameraden setzen noch die Hirten und die Schäflein ins Moos ein und die Krippe wird fertig gestellt.

»Tam stoji pa hlevček, lepi hlevček Betlehem...«
»Zur Krippe her komt — in Bethlehems Stall!...«

Svečke so že zagorele in bliža se polnoč.
Mitternacht bricht an, die Lichter flamen auf!

Tedaj so domobranci zapeli čudežno in večno
lepo »Sveta noč, blažena noč...«

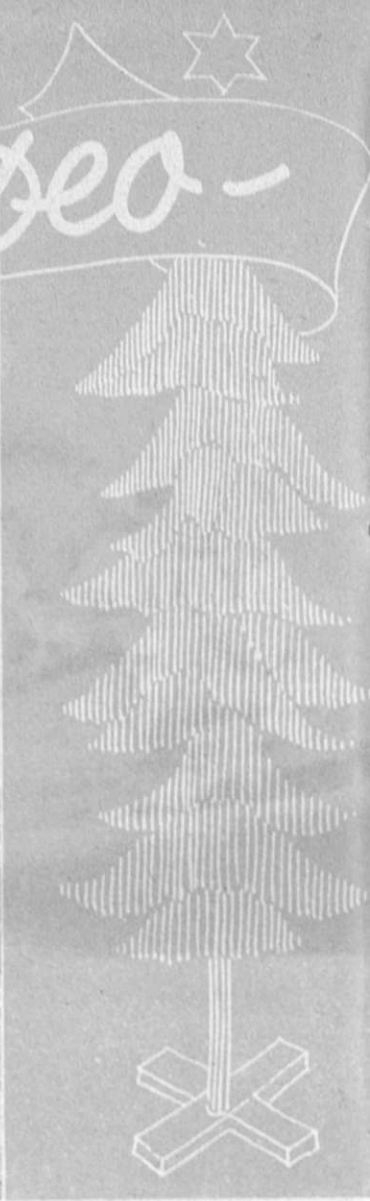
Und nun horch! Aus den Reihen der Landeswehrmänner
erklingt das immerschöne, wunderbare Lied: »Stille Nacht,
heilige Nacht«...

Po duhovnem okrepčiju je teknilo tudi telesno.
Nach geistiger Kräftigung schmeckt auch die Leibliche

Foto Pavlovčič

Gloria in excelsis Deo

Prišel je čas okrog Božiča ... — Die Weihnachtszeit ist im Anzuge.

Polnočni zvon vabi domobrance k polnočnici.
Die Mitternachtsglocke ruft die Landeswehrmänner zur Mitternachtsandacht.

Iz line vaške cerkvice so na sveti večer zvonovi še posebno lepo zapeli.
Aus dem Thurm des Dorfkirchleins läuteten die Glocken am

Kmalu potem je zadonela s kora »Sveta noč, blažena noč« ...

Marijan Tršar: Slovenska družina ob jaslcah

Božična in novoletna poslanica

Slovenski domobranci!

Preden nam je bil poslan Odrešenik in preden smo kot kristjani sledili Njegovemu nauku, so naši predniki vsako leto praznovali noč, ko je njihova domovina obrnila svoj obraz k soncu, od katerega je prihajalo življenje. — Ta noč posvečenja je dobila svoj najvišji pomen takrat, ko je postala spominska noč rojstva našega Odrešenika; zakaj človeštvu je prinesla novo vero v božjo Pravičnost in Dobroto, ki je napovedala boj zlimu.

Sedaj stojimo na koncu 1944. leta tega boja in s tem na višku borbe med dobrim in zlim.

Stroga je sodba, pred katero nas je postavila božja Previdnost, preden misli nakloniti zmago Pravici in Dobremu. V strogem preizkušanju in trdem boju namreč hoče izbrati one ljudi in one narode, ki naj v blagor vsemu stvarstvu božjemu po pravičnosti in dobroti izoblikujejo človeštvo in njegov življenjski prostor — našo zemljo — v skladu z voljo božjo in njenimi postavami.

Boj je trd in strašoten. Sovražniki Dobrega in zavezniki zla, ki so našega Odrešenika sovražili, mučili in križali, ker se je boril proti njihovi satanski nepravčnosti, lakomnosti in samoljubni pregrešnosti, so še vedno na delu, da bi zatajili našega Boga, pokvarili Bogu vdan in narodno zavedni del človeštva ter vse dobrine sveta nagrabil zase.

Kakor se noben narod naše zemlje ne more izmakniti tej borbi med Dobrim in zlim, tako je tudi naš mali narod v tem boju udeležen. Premajhen je sicer, da bi odločilno posegel vmes; vendar je zadosi velik in močan, da na mejah svoje domovine in za njimi dela in se bori za zmago Dobrega nad zlim.

Samo po tem hrabrem boju in marljivem delu za Boga, narod in domovino, si bomo v vrstah narodov, ki se pod vodstvom Nemčije bijejo proti židovski zaroti, priborili obstoj in bodočnost in si bomo pridobili med narodi, ki bodo zaradi vzdržnosti na strani Dobrega izbrani za ustvaritev novega, pravičnega in Bogu dopadljivega svetovnega reda, nam pripadajoče, pravično mesto na svetu.

Vas, dragi moji domobranci, naj v prihodnjih dneh rojstva Boga in začetka novega leta dela in naporov na strani Dobrega ta misel

dviga in utrjuje v volji in veri v zmago nad zlim ter v zaupanju v Boga in v lepšo bodočnost našega naroda, v bodočnost, ki naj jo On blagoslovlja.

Vedno mislite na to, da so naši očetje in dedje 1500 let našo čudežno lepo domovnico, ki nam jo je naklonila usoda, hrabro branili, marljivo obdelovali in spremenili v naš mali zemeljski raj. Samo če bomo svoje dolžnosti popolnoma natančno izpolnjevali, bo ta naša rajskolepa domovina ostala naša last, da bomo lahko nadaljevali delo naših prednikov in svoji očetnjavi dali lepšo, srečnejšo in bogatejšo podobo.

Zanedajte se zakona, ki je položen v našo naravo, zakona, ki pravi, da novo življenje lahko klije samo iz boja, dela in žrtev in da naše življenje dobiva svoj smisel samo v življenju vsega naroda! To življenje sicer morajo mnogokdaj izvojevati žrtve posameznikov. Toda prav v tem, da s tem koristijo narodu, dobiva njih žrtev svoj pravi pomen. — Sin božji je moral unreti, da je odkupil človeški rod, ki naj v boju, za čigar odločitev se moramo boriti tudi mi, izvojuje zmago Dobrega. V današnjem boju se v isti službi bijemo za pravičnejšo, boljšo. Bogu bolj dopadljivo dobo miru med narodi, dobo, ki naj bo polna dela in iskanja resnice ter boja proti vsem znanim in nepoznanim silam, ki so človeštvu sovražne.

Pozivam vas, da prav prihodnje dni posvečenja dvignete svoje misli in izprašate svoja srca, ali ste dolžnosti vojakov slovenskega naroda vedno in povsod tako izpolnili, da boste morali biti upoštevani kot vrednota, po kateri nam bo odmerjena bodočnost. Potem napravite trden sklep, da boste vse storili in se hrabro borili, dokler peklenski komunizem iz našega slovenskega naroda ne bo iztrebljen; zakaj samo to je prvi pogoj naše boljše bodočnosti, za katero se moramo boriti z združenimi narodnimi silami v Slovenskem Domobranstvu.

Temu pozivu pridružujem za vse častnike, podčastnike in vojake Slovenskega Domobranstva najboljše želje za božič in vso vojaško srečo v novem letu 1945.

Vaš

Generalni inšpektor
general: Rupnik.

Božično pismo slovenskim domobrancem

Ko so v prvi božični noči »pastirji bili na nočnih stražah pri svoji čredi«, jim je angel Gospodov — ves svetel in bleščeč — oznanil veliko veselje: »Rodil se vam je danes Zveličar, ki je Kristus Gospod«. In nepregleden nebeški zbor je zapel dobrodošlico in hvalnico učlovečenemu Bogu, novorojenemu v ubožnih jasliah: »Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji.«

Betlehemijski pastirji so bili preprosti in odkriti ljudje, brez zvijačnosti, ravnih misli in nepokvarjenih src. Svojo stražarsko dolžnost so vršili zvesto; črede, dasi morda niso bile njihova last, so jim bile pri srcu in niso šteli žrtev, kadar jih je bilo treba čuvati in braniti pred volkovi in šakali ter pred brezvestnimi ljudmi. Te može in fante, zdravega, nekompliranega mišljenja, zveste in vestne v delu svojega poklica, je imel Bog za vredne, da so prvi sprejeli vest o prihodu Odrešenika, po katerem so hrepenela tudi njihova srca kakor srca njihovih prednikov skozi dolga stoletja.

Vi, slovenski domobranci, ste na straži, da čuvate in branite ne samo črede, to je premoženje svojega naroda, marveč tudi njegovo življenje in zdravo pravilno mišljenje, sveta in svetla izročila, ki smo jih prejeli od svojih prednikov in ki so vsakemu pravemu Slovencu sveta in spoštovanja vredna, in vero v Boga, ki je svojega Sina poslal tudi našemu narodu za Odrešenika. Vse to je najdragocenejše, kar naš narod ima; če to izgubi, ali si pusti oropati, bo popoln ubožec kakor popotnik, »ki je padel med razbojnike, ki so ga oplenili in mu zadali rane ter ga pustili na pol mrtvega.« — Vi branite svoj narod pred volkovi in šakali, ki uničujejo življenje in imetje svojim lastnim rojakom, pred »najemniki, ki jim za ovce ni skrb«, ki s tujo miselnostjo brezbožnega komunizma zastrupljajo duše in s tem rušijo du-

hovne temelje, na katerih je bilo v stoletjih zgrajeno vse, kar imamo duhovnega bogastva, skupnega s krščansko Evropo.

Ali bo tudi Vas imel Bog za vredne, da Vam in po Vas vsemu narodu oznani »veliko veselje« pravega miru, kakor ga le Bog more dati? Če bodo Vaše misli preproste in ravne, Vaša srca nepokvarjena, Vaše duše polne hrepenečega pričakovanja božje milosti in božjega usmiljenja, poosebljenega v Odrešeniku Jezusu Kristusu, ki ga v sveti božični noči molimo in pozdravljamo kot nedolžno sladko Petece. v jasli položeno, potem smemo upati, da bomo vsi skupaj vredni, da se tudi k našemu narodu nagne vse neizčrpno bogastvo božjega usmiljenja.

Očistite srca, posvetite si duše, da v Vas ne bo Bogu zoprne misli, nič krivičnosti, nič lakomnosti, nič grde sebičnosti, ampak medsebojna bratska ljubezen, pripravljena požrtvovalnost, globoka vera v Boga in ponižna vdanost njegovim svetim voljam. Tako morate pripraviti Gospodu pot, da pošlje svojega angela oznaniti Vam in nam »veliko veselje«. Tako bomo pripravljene, da bomo razumeli božični spev o slavi Bogu na višavah in o miru ljudem na zemlji.

S takšno miselnostjo prežeti stopite v novo leto, ki bo, po pričakovanju vsega sveta, prineslo dokončne odločitve v sedanji svetovni borbi. Daj Bog, da bodo te odločitve našemu narodu ugodne, ki mu ohranijo in zagotovijo vse tovarne in duhovne dobrine, ki so mu potrebne za lepše in srečnejše življenje, da bo zdrav in trden mogel znova zgraditi, kar mu je rdeča revolucija v svoji blaznosti uničila.

Močno božje varstvo Vam želim in božji blagoslov naj Vas spremlja vselej in povsod!

† Gregorij Rožman,
škof ljubljanski.

* * * * *

*

Domobrančev pomenek z Božičkom

Moj Božiček, svetli, sladki nebogljenček, blažena sirota,
vidim Te kako Te zebe v temnem hlevcu na povescu slame
in kako je prazno okrog jaslic, vate zrè le stèn golota,
Tvoja nebogljenost, majhnost ne pritegne src in jih ne vname;
sveti Ti le blesk miline iz pogleda Tvoje čiste Mame,
greje Te le njenih svetlih rok in prsi in srca gorkota.
O kako si beden, sladki moj brezdomček, moj nebeški revček!
Pridi vame, v mojem gorkem srcu najdi jaslice in hlevček!

*
*
*
O ne boj se puške v moji roki, bomb za pasom — niso zate!
Kakor Ti brezdomec sem, stoječ na straži za okopi, rovi;
zublji so mi dom požrli, rablji so mi pomorili brate,
mati je v izgnanstvu, lačna in brez strehe joka za sinovi,
sred vasi požgane v zrušenem zvoniku ne pojo zvonovi,
kot na sam velik petek raglje strojnic hropejo čez trate.
O zakaj dovoliš, da podé iz src Te roji podivjani?
Ti, o Vsemogočni, prosiš, naj Te moja šibka roka brani!

»Ali si pozabil, moj bojevnik zvesti, da sem Bog Ljubezni,
da je križ moj prestol in da s križem padam k dušam vedno nižje,
da ljubezni roka zadržuje meč pravičnosti železni
in da za rešitev blodnih duš nalagam svojim zvestim križe?
O kaj res ne čutiš, da si Srcu mojmu s križem vedno bliže
in kako skoz noč in muke vabim te, da vame se pogrezní? —
Kdor pa drzno venomer odbija mojo zveličavno roko,
padel bo, po svoji krivdi se pogrezní v brezno bo globoko.

O zaupaj vame: moja roka nov svet v ognju, krvi ustvarja!
Še so duše, vedno več jih je, ki gorke jaslice so meni!
Iz noči teh dni krvavih vstala bo miru, ljubezni zarja,
narodi me bodo znova našli, v ognju, krvi prerojeni —
kadar bodo kakor jaz v tej svetli noči majhni, nebogljeni.
O veruj, da zmagoslavno z mano prideš iz tega viharja!
O, le bori hrabro se, vojščak moj, in v ljubezni gorl zame!
Ogenj sem na svet prinesel in kako želim, da ves svet vname!»

Vinko Žitnik.

* * * * *

Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!

Dan za dnevom se mora vsak domobranec v uniformi ali v civilu vprašati: Kaj je po svojih temeljih in po svoji vsebini slovensko domobranstvo? Vprašati zato, da bi mogel vsak dan znova razmišljati o poti, na katero se je življenjsko vezal, in si dati pravi odgovor. Kajti moglo bi se nekega dne, če ne bi stalno imel pred očmi svojega vzora, v njegovo dušo vtihotapiti majhno, od začetka mogoče samo rahlo nerazumevanje njegove borbe, ki bi se sčasoma razraslo v nezaupanje in dvom. To slednje v domobrančevi duši pa bi pomenilo odtujitev skupnosti, izločitev iz tovariške sredine in samo še formalno zvezo z domobranskim gibanjem, ki se lahko pretrga vsak trenutek kot trhla nitka. Zato se mora naš duh stalno baviti z vprašanji domobranske ideje in njegovega cilja, s temi prebogati soki, ki naj dan za dnevom polnijo in osvežujejo naše duše.

Tudi sam postavljam to vprašanje v osredje svojega članka — in mu bom skušal najti odgovor po redko uporabljenih poteh.

Eni vidijo v domobranstvu le vojaško edinico, ki se bori proti partizanskim tolpom. Ti so spoznali le eno, in sicer zunanjo stran domobranstva, ne zavedajoč se pri tem, da je problem, katerega so oni odpravili tako enostavno, mnogo globlji in mnogo bolj pažnje vreden.

Drugi vidijo v njem vojaško organizacijo določene politične stranke. To so politično zaslepljeni plitveži, ki jih je stara doba naučila misliti samo skozi politične stranke in ki si sploh zamisliti ne morejo, da lahko obstojajo narodne organizacije, ki niso strankarsko pobarvane.

Tretji pa se s problemom domobranstva sploh nočejo baviti, ker je za njih »purgarske« možgane vsako tako razmišljanje pretežno in ker se boje, da bi jih znalo zavesti na pota, kjer ne bi našli mirne vesti. Zato za njih obstojajo sicer »neki« domobranci, s tem pa je tudi za njih tega problema konec.

Vsem tem, i prvim i drugim i tretjim, moramo odgovoriti, da je slovensko domobranstvo mnogo več in mnogo globlje kot si to oni mislijo. Ono je izraz dobre volje vseh njegovih pripadnikov, ki so začutili in razumeli klic svojega trpečega naroda in se mu dali na razpolago. Domobranci so ljudje, možje in fantje, Slovenci — dobre volje!

V teh dveh besedah, dobra volja, je obsežen ves etični smisel, je podana vsa moralna globina domobranskega narodnega gibanja. V njih je tudi obsežen najpopolnejši vsakodnevni odgovor na postavljeno vprašanje, odgovor, ki daje domobrancu točno določeno pot, po kateri naj hodi, da bo ostal to, za kar se je odločil, ko je sledil klicu svoje notranjosti. Ti dve besedici sta najboljši kompas, da ne zaidemo v megli in viharju, ki je okoli nas, najboljša rešitev vsakega problema, na katerega utegnemo naleteti sleherni trenutek. Kajti zavedati se moramo, da živimo in delamo v dobi in razmerah, ki kar ponujajo prilike za greh nad domobranksko mislijo, saj smo prečesto edini sodniki nad življenjem in smrtjo, nad imetjem, svobodo in častjo sorojakov. In vedno smo luč, v katero se ozira slovenski narod, ko išče svojo težko, toda edino pravilno pot iz brezpotja, na katerega je zabredel. In ta luč ne samo, da ne sme ugasniti, temveč mora ostati ves čas svetla in jasna! Saj če nje ne bo, kdo bo svetil in kazal izhod iz teme?!

Zato pa: Če smo ljudje dobre volje, ne moremo biti nikdar in niti za trenutek ljudje zle volje! To nam daje temeljno in glavno etično črto naše ideologije.

Kar koli naj bi se pripetilo, v našem srcu in duši se ne sme niti za hip poroditi zla misel. Težka in odgovorna je ta trditev, toda važna in načelna, da preko nje ne moremo in ne smemo.

Ne govorim toliko o primerih, ko nam nasprotnik ne dela krivice — kajti biti dobre volje, brez zle, v takih trenutkih ni težko. Toda pretežno je to takrat, ko se ti dogaja očitna krivica, ko veš in si trdno prepričan, da imamo mi prav in ne oni drugi, pa bi hotel povračila, tistega »pravičnega« maščevanja v kakršni koli obliki. V takih primerih biti dobre volje, — to je tisto, kar se zahteva od domobrancia, to je merilo njegove vrednosti. In to je tisto najtežje, toda to je tudi tisto, kar daje smisel in globino domobranstvu kot etičnemu narodnemu gibanju! Brez teh osnov je in ostane res samo ono, kar si zamisljajo prvi, drugi in tretji, navedeni v začetku.

Kajti domobranec si je iz lastne dobre volje nadel križ na svoje rame in ga nosi za odrešitev svojega naroda od postaje do postaje — kot ga je Odrešenik nosil za odrešitev človeštva na Kalvarijo. Mi smo se odločili svojemu narodu služiti in ne mu gospodovati, stopili smo na čelo slovenskega naroda kbt rešitelji in ne kot tlačitelji. Služiti — to se pravi pogoltniti, ko bi hotel udariti; biti rešitelj in ne tlačitelj — pa se pravi poslušati koristi skupnosti in svoje želje potlačiti!

Čeprav vidimo, da nas mnogokdaj izkoriščajo, da se za našimi hrbti krijejo in uživajo, ko smo dejansko nosilec vsega reda in jim prav mi omogočamo kolikor toliko redno življenje, — nas to ne sme zapeljati, da bi zahtevali neke »pravice«, kajti rekli smo zgoraj, da smo služabniki svojega naroda. In če bi hoteli na osnovi vsega tega neusmiljeno odgovoriti na nerazumevanje in maščevati se za zadane krivice, ne bi postopali kot pravi domobranci. Kajti, vedite, da maščevanje zaslepljuje in ne dovoljuje, da vidimo resnico tudi v najpreprostejših stvareh, kaj šele v težkih problemih sedanosti. Mi domobranci pa mo-

ramo vedno in na vsakem koraku videti in razglašati resnico, kajti če je mi ne bomo, kdo jo bo v naši slovenski domovini? Maščevanje pa, poleg tega, terja zopet povračilo, in to ali v krvi ali pa samo v tem, da se srca, ki bi jih mi morali odpirati, zaradi tega zapro. Na nas pa je, da ravno srca pridobimo. Med nami in partizani divja borba za duše slovenskega naroda. Dobili jih bodo ljudje dobre volje. To smo danes mi in moramo tudi ostati, tisti pa, ki še niso, naj postanejo!

Le ljubezen pridobiva in na koncu zmaguje, pa čeprav je morala pretrpeti celo vrsto ponižanj. Pravičnost brez ljubezni je prazna, je vse preveč »rimska« in nam tuja, je nekako suha in odbijajoča. V ljubezni pa je življenje in sočnost, ki oživlja. To je odpuščanje tudi tistim, ki so še morda do včeraj bili proti nam, — če so spoznali svojo krivo pot, se skesali in stopili v naše vrste. Pa čeprav se drži njihovih rok tudi kri nedolžnih. Najtežja pokora in kazen za njih ni takojšnja smrt, temveč življenje in delo v spoznanju njihovih prejšnjih krivic in v zavesti, da so izvršili mnogo zla. Takšni izgubljeni bratje, če so postali ljudje dobre volje in vrgli iz srca tisto svojo zlo voljo, so mnogo več vredni kot tisti, ki nikoli niso goreli za svojo misel.

Dobra volja nam tudi prepoveduje pleniti, požigati in moriti brez borbe, — pa čeprav smo izgubili mogoče svoje najboljše zaradi tistih zgoraj. Vedno se moramo zavedati, zakaj smo postali domobranci in kaj je naš cilj. Vedeti moramo, da nismo neke »policijske« čete ali kazenske ekspedicije, temveč edino in samo slovenski domobranci. Samo tako bomo zmagali v borbi za duše našega naroda!

Res, to je najtežje. Toda vprašujemo slehernega, ki še pre-mišlja: Ali misliš, da brez teh moralnih osnov res nekaj predstavljamo? Ali misliš, da zmagujemo partizane zaradi boljšega orožja ali boljše organizacije? Ne, brez dobre volje smo kvečjemu samo po istih interesih povezana skupnost in nič več! Toda naše zmage in stalni porazi komunističnih tolp so nam dokaz, da smo mnogo več kot to: da smo res živa zajednica slovenskih mož in fantov, ki nosijo v svojem srcu in duši globoko vsajeno dobro voljo!

Toda če smo ljudje dobre volje, ne smemo biti ljudje male volje! To je nadaljnji sklep v naši miselni poti.

Nič na tem svetu nam ne more vzeti vere v našo končno zmago. Naša pot je pot resnice, pravice in ljubezni. Ali moremo in smemo doživeti na tej poti poraz? Ne, vse dotlej, da bo v nas samih kraljevalo prepričanje in dobra volja, da tej misli služimo, — se nimamo bati poraza!

Poklicani smo, da rešimo svoj narod propasti. Mi nismo rezultat slučajnosti, temveč najgloblji izraz slovenske trdnosti in kreposti, ki je skozi naše vrste prišla do oboroženega raz-maha. Toda mnogo važnejši od orožja, od brzostrelk in mino-metov je duh, ki ga nosi slovensko domobranstvo v sebi. Ni nas mnogo in prenekateri se s čudom vprašujejo, kaj dela še ta skupnica, ko pa ima proti sebi toliko desetstisočev odkritih nasprotnikov ali prikritih nezadovoljnejev.

Toda slovenski domobranec je sol in luč svojega naroda. Samo malo soli je treba za velik kotel hrane in najmanjša vži-galica razsvetli najdebelejšo temo. Tako tudi domobranstvo!

Zato pa ne sme izgubiti osnov svoje duhovne sile, ne sme izgubiti dobre volje in zapasti malodušnosti niti v najtežjih trenutkih. Najtežja vseh borb, kar jih pozna zgodovina sveta, je in ostane borba s samim seboj, s svojimi nagoni in slabostmi! To borbo moramo sprejeti in jo izvojevati: kajti če sami sebe ne premagamo, ne moremo zmagati niti nad slabim nasprotnikom.

Mnogo je še slabosti, slabe volje, med nami in vedno jih bo dovolj — saj smo živeča, dinamična bitja. — zato je tudi ta borba stalna, bojujemo jo vsak trenutek in na vsakem mestu. V njej se dvigamo ali padamo, — odvisno od tega, koliko dobre volje imamo v sebi.

In od izida te borbe pri vsakem posamezniku — je odvisna duhovna sila ali slabost slovenskega domobranstva. Samo od tega in ne od števila, opreme ali izvežbanosti!

Zato pojdimo te dni, na praznik Kristusovega rojstva sami vase, pogledimo si čisto v globine svojih duš in očistimo se. Poiščimo in pojdimo, tisti, ki še vedno nismo, pravi smisel svoje današnje borbe in zalaganja. Razbistrimo še bolj svoj odnos do domobranstva tišči tisoči in tisoči, ki smo si že na jasnem.

Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje! so klicali angeli ob rojstvu Odrešenika sveta in vabili ljudstvo k njegovim jaslim, da zagleda Njega, ki jih bo odrešil.

To je klic tudi za nas in zvezda repatica kaže in osvetljuje tudi našo pot. In ta pot je edino in samo pot dobre volje, brez-mejne ljubezni do vseh bratov in sestra naše krvi in našega jezika, v katerem koli taboru danes bili, to je pot razumevanja in odpuščanja.

Toda to je tudi pot globokega zaupanja v pravičnost našega dela in globoke vere in upanja v našo končno zmago.

Ni dobra volja slabost in popuščanje! Ona je res ljubezen in odpuščanje, trpljenje in mučeništvo! Dobra volja pa je tudi okrepitev in ojeklenitev našega duha in vrst naših!

In kadar se vprašamo:

Domobranci, kdo je z nami? je odgovor samo eden: Bog!

Cergol Dore.

ROMARJI s Kureščka

Zemlji slovenski nozdrav

Kosmičasta megla se vlači po doleh in globelih. Na vrhovih se smeje lep sončen dan. S puško v roki se neslišno in gibko kot srne poganjamo po strmini navzgor. Se korak, dva in izmed drevja se izmota gorska vasica, nad njo pa tiho svetišče — globček z oljkovo vejico miru.

Mati božja s Kureščka.

Kot preplašena ovčka trepeče v soncu belo zidovje. Ne boj se, Marija! Mi nismo iz vrst onih, ki ti požigajo domove in skrunijo oltarje. Ali nas veš ne poznaš? Romarji smo. Kaj se nas veš ne spominjaš? Pa smo tolikrat romali k Tebi z rožnim vencem v rokah in pesmijo na ustih. Se pred štirimi leti je bilo, ko smo te v tisočih prišli prosit miru. Potem pa nič več. Na pobočjih Kureščka, na levo in desno so se odprli studenci — ne vode, krvi! Svignil je plamen, zajokale so matere, o! in potem...

Kako lepa je bila nekoč naša zemlja: nasmejane vasi, vesela znamenja in bele cerkve, na vsakem oknu nagelj in rožmarin, povsod sonce, pesem in smeh, sama sreča, sreča...

In danes? Moj Bog, saj pomisliti ne smem. Stojim sredi požgane vasi in gledam: ena, dve, tri, pet, osem. Sama pogorišča. Prazna okna zijajo iz ožganih zidov kot mrtve oči iz lobanje. Razcapani otroci plezajo po ruševinah in božajo ostanke široke peči. Ne morejo verjeti, da je dobra pečka, kjer so se tolikrat greli in spančkali z muco, danes mrtva, ubita.

Pod razkopanim napuščem sedi starec. Beli lasje mu pogravajo v vetru, dva zoglenela tramova visita čezenj raz ožgano zidovje.

»Oče, kdaj vam je pogorelo?«

»Dolgo je tega. Dve leti bo že.«

»Pokrijte si hišo, da se vam dom ne podre.«

»Naj se podre. Zame že zdavnaj ni doma.«

In poslušamo povest o treh sinovih. Eden je ostal na Rabu. Drugi gnije bogve kod po gozdovih. Najmlajši je končal v plamenih. Komu naj varuje dom! Sam je ostal s svojo bolečino. Zmanjkalo mu je solzá. Na ruševinah čaka, da zagrebejo še njega. V zemlji, upa, se bo spočil.

Vasi pravijo Visoko.

Visoko, podoba si zemlje slovenske. Steptana v prah in tisočkrat ranjena se v onemogli bolečini utapljaš v lastni krvi. Po tebi pa gazijo sinovi odpadniki in vriskajo, ko ti umiraš.

Da, tako je bilo, a danes je drugače. Se se dviga nad Visokim Kurešček, še kraljuje na njem milostna podoba Kraljice miru. Z visokega svojega trona ji plava pogled po nekoč tako srečni domovini naših očetov in se veseli, ker ve, da je blizu čas, ko se bosta preko naše grude spet razlila sonce in luč in bo tudi ona — Kraljica miru — lahko razgrnila preko nje svoj plašč brez strahu, da jo brezbožna roka vrže z oltarja in ji upepeli dom.

Zato je vesela novih romarjev na Kurešček, saj ve, da so zrasli iz krvi in grobov, iz solzá in bolečin. Ve, da so to junaki — Črtomiri, neranljivi levi, ki s svojo krvjo pišejo uvodno poglavje v novo, lepšo dobo zgodovine slovenskega naroda.

Stopamo po znanih poteh in solza mi silí v oči, ko se spomnim minulih dni. Na mali vzpetini se ustavimo. Zakurimo ogenj! Naslonjeni na puške molče strmimo z višine — mrtva straža na braniku — na posejane vasice pod nami. Tam je Turjak. Kako smo mu blizu. Doli je Zapotok in tu so Želimplje. Po oni cesti smo pred letom pridirali skozi kajnovski ogenj. Kaj vse smo že morali prestati!

Mrzla sapa veje. Sneg bo. Stopim v zavetje pod bližnji zvonik. Veliki Osolnik je to, moj stari znanec. Orjaški sv. Krištof na steni me že zdaleč pozdravlja. Se v cerkvico stopim. Janez Ljubljanski jo je pred davnimi leti poslikal. Tako rad sem svoje dni ogledoval te okorne črte in like. Vsaka posebej mi je govorila o preproščini pa o veri in sreči očetov.

Pod nogami zašumi. Seno! Lepo poslikani leseni strop je deloma uničen, cerkev onečaščena, vsa čez in čez zabasana s senom, ki je najbrž služilo komu v skrivališče.

Pograbila me je jeza, pa sem se potolažil, ko se spomnim: »Naš bog so rop, požig, umor...« Tu je ostalo vsaj zidovje in streha. Drugje niti tega ni več. To je kultura. Tako se bojujejo za slovenski narod, dolžijo pa nas.

Ni še dolgo tega, kar sem srečal ujetega komunista. Pogledal me je kot ranjen krugulj in v njegovih očeh je bilo tisoč očitkov

in kletev. Zakaj? Zato, ker sem domobranec, po njegovem izdajalcu in krvniku.

S čim smo si zaslužili očitek:

Nekaj mesecev je, kar smo prišli na postojanko, ki pomenja predstražo na Turjak in vrata naprej na Dolenjsko. Našli smo razbito in požgano vas, preplašene ljudi z nezaupnimi pogledi, povsod samo revščino in žalost. Ljudje si niso upali seženj od doma. Brez službe božje, brez varstva, mnogi brez kruha, brez vsega. Dvanajstletni otroci še niso znali ločiti »u« in »i«. Pa kaj bi našteval.

Sli smo na delo. In danes: v vasi cvete mir. Nasmejanih obrazov nas pozdravljajo ljudje, brez strahu hodijo na delo.

Domobranci jim varujemo življenje, živino in dom. Nudimo jim vsakovrstnega beriva po želji, oskrbujemo pošto. Vprav sedaj jim pripravljamo celo šolo, ki je vas doslej še nikoli ni imela. Ob nedeljah redno služba božja s petjem in glasbo. Tako rekoč iz nič smo na lastne stroške in z lastnim trudom postavili dvorano, kjer imamo tedensko, gotovo pa štirinajstdnevno igré, akademije, govore, predavanja. Iz poldrugo uro oddaljenih hribovskih vasi prihajajo na naše prireditve. Bolniki dobivajo v ambulanti brezplačno pomoč. Če le mogoče, tudi vojaki primejo za delo, kmetom v pomoč. Tam, kjer se je nedavno razlégal plač in jok, danes vriskata pesem in smeh.

Glejte, to je naša krivda. Zato smo razdiralci, ker varujemo omiko in prosveto. Zato smo ubijalci, ker ne pustimo moriti in ropati nedolžnih. Zato smo klečeplazci, ker s pametjo in delom rešujemo hišo v plamenih.

Mračí se. V krvavi zarji cvete nebo. S puško v roki se vtapljamo v noč in nosimo — romarji s Kureščka — preko slovenske zemlje pozdrav in veselo obljubo Marije, Kraljice miru.

Jože Serjak.

Kogej Pavel:

Padlemu junaku — stotniku Meničaninu

V zasedi siknil je rafal,
pretrgal ti je mlade korenine
— iz tvojih prs kroav je val —
in padel na oltar si domovine.

Si res nam že padel? Junak nad junaki,
ti orel dolenjskih bregov,
branilec slovenskih domov,
saj bitki si kljuboval vsaki
in vodil od zmage nas k zmagi.
O ti, iz Gorjancev vzbujeni Matjaž!
Zaman te zdaj čakajo fantje predragi?
Ne, móra to biti, oh, laži!

Sklonili so borci vsi tvoji glavó,
prej vsi bojeviti kot mladi volkovi,
saj to so najboljši slovenski sinovi,
jih zguba je tvoja zadela hudó.
A le za trenutek se sklonil je tilnik,
zdaj z večjim še ognjem vsi šli bomo v boj,
da zgine s te zemlje že naše nasilnik,
saj dali prisego smo v grob ti s seboj:

Maščevali bomo tvojo smrt,
maščevali tisoče grobove,
maščevali uničene domove,
dokler naš sovrag ne bode strli!

Naš položaj v luči meddržavnega vojnega prava

Zadnje čase je prišlo pri nas menda v vsakdanjo navado, da se ljudje sklicujejo na predpise meddržavnega vojnega prava. Če temu prisluhnemo, opazimo med njimi nekaj kritičnih posameznikov, ki se sklicujejo nanj utemeljeno, zavedajoč se pri tem, da prav to pravo nalaga tudi nam — čeprav smo majhni in po človeških čustvih usmiljenja vredni — dolžnosti, ki kajpada niso vedno prijetne. Več je nekritičnih ljudi, ki so si iz njega izbrali samo vrsto pravic — pa še te površno in ne točno formulirane —, da s temi v službi stremljenj, ki so nam spričo položaja, v kakršnem se naš mali narodič nahaja, lahko samo škodljiva, zanašajo v narod zbeganost in negotovost, ki ruši našo nacionalno enotnost, katera edina nam je v narodno-političnem pogledu koristna in potrebna.

O meddržavnem vojnem in nevtralnem pravu je leta 1942. pri Novi založbi v Ljubljani izšla slovenska knjiga izpod peresa našega vseučiliškega profesorja meddržavnega prava g. dr. Ivana Tomšiča. V knjigi, ki ne dela časti samo pisatelju, ampak tudi naši slovenski pravni publikaciji, je podan vzoren sistem te tvarine, ki trenutno pri nas tudi laike zelo zanima. Stavi se lahko ob stran tozadevne svetovne literature, pisana pa je tako, da jo bo s pridom uporabljal tudi človek, ki nima pravniške predizobrazbe; in teh je danes med tistimi, ki se na to pravo sklicujejo, največ. Knjiga tudi draga ni. Nabavil si jo bo lahko vsakdo, ki čuti potrebo, da o meddržavnem pravu predava na ulici ali v kavarni in ki se razpisuje o njem po zakonitih lističih.

Mislím, da mi g. profesor ne bo preveč zameril, če bom tudi jaz vzel za podlago svojim izvajanjem prav to njegovo knjigo.

Takoj moram pribiti, da s temi vrsticami ne kanim podati zaokrožene celote veljavnega vojnega prava, ker mi je to zaradi prostora in drugih razlogov nemogoče in ker — kakor že poudarjeno — imamo o tem celo knjigo, ki je vsakomur dostopna. Hočem dati samo odgovore na vprašanja, ki jih nekateri s posebnim ozirom na naše domobranstvo zlonamerno stavijo.

A. Vojna je ena izmed oblik meddržavnopravno dopustne samopomoči in je poleg drugega tudi pravna ustanova ter kot taka podrejena vojnemu pravu, ki ga tvori celotnost predpisov o omejitvah in prepovedih, katere urejajo odnose vojskujočih se držav med seboj in po katerih so se države dolžne ravnati pri vojskovanju. — Vojna naj bi bila odnos države do države in do njene oborožene sile, ki se ne sme bojevati zoper civilno prebivalstvo. Toda iz čisto zunanjih, tehničnih razlogov smo v moderni vojni prišli — v nasprotju s tem pojmovanjem — do povsem drugačnega naziranja glede vojne. Vzemimo samo letalsko vojno, ki se v glavnem odigrava prav v zaledju. Kje je tu mogoče ločiti oboroženo silo od civilnega prebivalstva? Prihajamo torej do novega pojmovanja vojne, ki danes pomenja odnos naroda do naroda, kar izražamo s sodobno terminologijo: **totalna vojna**. Tako je že dejstvo vojne kot tako v hudem nasprotju z dosedanjim vojnopravnim pojmovanjem in stavi mnoge določbe obstoječega vojnega prava v čisto drugačno luč.

B. Vojskovati se morejo le suverene države, članice meddržavnopravne zajednice, po predpisih vojnega prava, ki omejujejo dopustna vojna sredstva in našteva osebe, s katerimi sme država vojno voditi. Navzlic totalni vojni so določbe glede udeležencev vojnih dejanj ostale neizpremenjene.

Praviloma vodi država vojno z **organizirano oboroženo silo**, ki jo tvorijo:

1. redna vojska (kopnozemska, mornarica, letalstvo) in pod določenimi pogoji.

2. narodna vojska (milicija) in

3. dobrovoljski zbor, katerega tvori skupina prostovoljcev, ki jih država dopušča, ki pa niso uvrščeni v redno vojsko.

V tej organizirani oboroženi sili je zopet treba ločiti **bojevnike**, ki smejo nositi orožje in so določeni za bojevanje, in **nebojevnike** (vojaški zdravniki, duhovniki, živilozdravniki, sodniki, bolniško osebje in glasniki), ki niso določeni za bojevanje, ne smejo vršiti vojnih dejanj in zoper katere tudi niso dovoljena vojna dejanja. Oboroženi sicer smejo biti tudi nebojevniki, vendar smejo uporabiti orožje le tedaj, kadar so protipravno napadeni.

Vsi naštetí tvorijo skupino vojskovalcev (vojaški stalež) v nasprotju s civilnim prebivalstvom, ki tvori skupino **nevojskovalcev**, ki praviloma ne smejo prijeti za orožje in se udeleževati vojnih dejanj. Samo pod strogo določenimi pogoji sme civilno prebivalstvo prijeti za orožje in vršiti vojna dejanja, zaradi katerih ga meddržavno vojno pravo šteje med vojskovalce in ga kot takšnega tudi štiti. To je upravičeno storiti samo prebivalstvo še nezasedenega teritorija, ki pri bližanju sovražnika iz svojega nagiba zagradi za orožje z namenom, da bi odvrnilo prodirajočega sovražnika, pa nima časa, da bi se organiziralo po predpisih, ki veljajo za organizirano oboroženo silo. (Cl. 2. Pravilnika o kopnovojnih zakonih in običajih, ki je priložen

IV. haškemu dogovoru o kopnovojnih zakonih in običajih z dne 18. okt. 1907. Odslej ga bom zaznamoval s kratico: H IV P.) V tem primeru govorimo o črnovojnikih, ki spadajo k **neorganizirani oboroženi sili**, ki pa jih vojno pravo prišteva k vojskovalcem in jih štiti, če nosijo orožje odkrito (javno) ter spoštujejo vojne zakone in običaje. (Med te spada v nekoliko spremenjeni obliki pruski Landsturm iz leta 1813. in po njegovem vzorcu letos ustanovljeni nemški Volkssturm, čigar namen je, zbrati vse moške, ki so sposobni za obrambo domovine.)

Če si čl. 2. H IV P natančneje ogledamo, bomo našli več razlogov, zaradi katerih se naši partizani ne štejejo k črnovojnikom in torej ne stojijo pod zaščito mednarodnega vojnega prava.

Razen v primeru črnovojništva civilno prebivalstvo ne sme vršiti vojnih dejanj. Ako pa kdo izmed civilnega prebivalstva nastopi sovražno proti oboroženi sili nasprotnikove države in niso podani razlogi za črnovojništvo, ga vojno pravo smatra kot **nelegitimnega vojskovalca**, čigar vojna dejanja se ne presojuje po meddržavnem vojnem pravu in kateri ne uživa zaščite vojnega ujetnika, kadar pride v oblast sovražniku. Taka dejanja so kazniva po ustreznem kazenskem pravu in sodno oblast navadno vrši prekí sod.

C. Za kršenje vojnopravnih predpisov s strani ene ali druge vojskujoče se stranke dovoljuje vojno pravo oškodovani stranki poleg kazenskopravne odgovornosti posameznikov za vojne zločine in poleg civilnopravne odgovornosti države pod določenimi pogoji tudi vojne represalije, ki so v trenutku, ko se obedve stranki vojskujeta, po sedanjem meddržavnem stanju edino mogoče prisilno sredstvo zoper kršitve vojnega prava. Smoter teh represalij je v tem, da skušajo s takimi dejanji prisiliti državo kršiteljico, da bi se v bodoče ravnala po vojnem pravu. Vojne represalije ne zadenejo samo državnih organov in državne imovine, ampak tudi prebivalstvo in zasebno imovino.

C. Kadar preide državni teritorij deloma ali ves v dejansko oblast sovražne vojske, je govora o vojaški zasedbi ali okupaciji. Vojaška zasedba je izražena v izvrševanju državne oblasti namesto izrinjenega suverena na osnovi dejanske oblasti in v skladu z vojnim pravom, zato da se upoštevajo koristi vojskujočih se strank in zaščiti prebivalstvo zasedenega teritorija. Zakonita oblast preide za čas vojaške zasedbe na okupanta. **Okupantova oblast je torej zakonita!** Vrší jo v skladu z mednarodnim pravom namesto suverena. Vojaška zasedba je začasno pravno razmerje med vojskujočo se državo, ki okupira, ter med odnotnimi prebivalci in drugimi državami. Osnovni pogoj vojaške zasedbe pa je, da je teritorij dejanski v oblasti sovražne vojske in da ima okupirajoča država voljo, izvrševati to dejansko gospodstvo vse dotlej, dokler ni odločeno o dokončni usodi tega teritorija.

O državnopravni pripadnosti zasedenega teritorija se odloča normalno z mirovno pogodbo, izjemoma pa tudi brez nje, kadar so izpolnjeni pogoji tako imenovane **debelacije** (popolna podreditve v pomenu popolne premage). Debelacija je podana tedaj, kadar je država zasedla celotni teritorij nasprotnikove države in je oblast slednje dejanski in popolnoma nehala poslovati, tako da je nehala biti država po meddržavnem pravu.

Sovražni teritorij, ki so ga oborožene sile nasprotnika zasedle, se šteje kot **operacijski predel (zona) ali bojišče**. Zato izvršuje v njem tudi civilno oblast **vrhovni vojaški poveljnik**. Meddržavno pravo mu pripoznava pravice, ki izvirajo neposredno iz dejstva vojaške zasedbe.

Med te se šteje pravica, da za vzdrževanje zasedbene vojske zahteva rekvizicije in kontribucije.

Rekvizicija je akt, s katerim poveljnik zasedenega kraja prisili prebivalce k dajatvam v ravni in storitvah, ki so neogibno potrebne za zasedbeno vojsko, razen sodelovanja pri vojnih operacijah zoper domovino. (Cl. 52. H IV P.)

Kontribucije so izredni denarni prispevki, ki jih okupant predpiše za zadovoljitev potreb zasedbene vojske ali uprave zasedenega teritorija. (Cl. 49. H IV P.)

Navadno in dopustno je, da se v zasedenem teritoriju uradno proglasi izjemno stanje, ko veljajo za vzdrževanje reda in varnosti vojaški predpisi okupanta (**njegov vojaški kazenski zakonik**) in so pristojna njegova vojna sodišča, da odločajo o vseh deliktih, ki jih storijo vojaki ali ki so storjeni zoper nje. Sicer pa vojaška zasedba dopušča, da upravna in sodna organizacija še nadalje obstajata tako, kot sta poslovali poprej. Vojaško oblastvo zasedbene vojske nadomešča v praksi oblastva in uradništvo, ki imajo političen značaj in pomen. **Krajevna oblastva in prebivalci zasedenega teritorija se mu morajo podrediti.** Okupant sme izsiliti svoje odloke s tem, da zagrozi s kaznijo. Kazni zaradi dejanja posameznikov se smejo izreči zoper nje same, ako so prekršili predpise pravnega reda okupanta. Za kolektivno storjena dejanja pa so v smislu čl. 50. H IV P dopustne tudi kolektivne kazni v denarju ali na drug način. Vendar je skupno jamčenje prebivalstva tudi zaradi dejanj posameznikov predpisano za primer, da se prebivalstvo lahko šteje za soodgovorno za dejanja

posameznikov, kar popolnoma jasno izhaja iz istega čl. 50. H IV P. Ni potrebna sokrivda v kazensko-pravnem pomenu, ampak zadošča pasivna soodgovornost, o čemer pa v vsakem posameznem primeru odloča okupant.

Glavno vsebino okupantovih pravic in dolžnosti vsebuje čl. 45. H IV P, ki se v slovenskem prevodu dobesedno glasi:

»Ko je zakonita oblast dejanski prešla v roke okupanta, mora ta ukreniti vse potrebno, kolikor mu je mogoče, da vzpostavi in zagotovi, kolikor se da, javni red ter socialno in gospodarsko življenje, spoštuje pri tem zakone, ki veljajo v deželi, razen ako temu ne nasprotuje absolutna ovira.«

Po navedenem členu je okupant dolžan storiti vse potrebno, da vzpostavi in zagotovi javni red ter socialno in gospodarsko življenje. Kolikor je ta skrb zapopadena v sodni in upravni oblasti, je bilo govora že zgoraj. Tu nas sedaj prvenstveno zanima odnos civilnega prebivalstva zasedenega teritorija do tega meddržavnega predpisa.

Osnovni pogoj, da prebivalci zasedenega teritorija ostanejo pod varstvom vojnega prava, je, da so v vsakem pogledu miroljubni. Zvestobe prebivalci okupantu sicer niso dolžni, dolžni pa so mu lojalnost, ki se izraža v tem, da so miroljubni, da se morajo pokoravati njegovim naredbam in ne smejo storiti nobenega dejanja, ki bi se smatralo kot sovražno dejanje zoper njegova vojaška oblastva, kakor tudi ne smejo na noben način ovirati njegovih vojnih operacij. Ravno v tem pogledu pridemo do razlikovanja med črnovojništvom, ki stoji pod zaščito meddržavnega vojnega prava, in med uporom civilnega prebivalstva proti zasedbenim oblastem, za kar meddržavno pravo okupantu daje široke pravice do kaznovanja celo vsega prebivalstva, kakor sledi iz že omenjenega čl. 50. H IV P. Samo v primeru invazije ali vdora, ko sovražna vojska šele vdira na domači teritorij, se sme civilno prebivalstvo postaviti v bran v smislu čl. 2. H IV P. Samo v tem primeru govorimo o črnovojništvu, ki sme tudi podirati mostove, uničevati železniške proge, brzoglavne in telefonske zveze itd. in ki kljub temu stoji pod zaščito meddržavnega vojnega prava. Nikakor pa ne sme tega storiti v primeru že izvršene vojaške zasedbe, ker se sicer samo izključuje iz zaščite meddržavnega vojnega prava in prehaja neposredno pod kaznovanje pravico zasedbenih oblasti, ki poleg že omenjenih trdih kazni celo nad celotnim prebivalstvom smejo po meddržavnem običajnem pravu jemati tudi talce. O tem, ali se smejo usmrtiti talci, s katerimi naj bi se zagotovilo izpolnjevanje vojnopravnih predpisov, sicer ni pozitivnega predpisa in tudi ni soglasja ne v praksi držav ne v literaturi. Res je sicer, da se usmrtnih nedolžnih talcev protivi pravnemu in moralnemu čutu, toda Vanselow (Völkerrecht 1951) pravi, da se iz ozirov človečnosti jamčevanje porokov v vojni ne sme napraviti iluzorno, dokler ustanova talstva sploh ni odpravljena. Nobenega dvoma pa ne more biti o tem, da se smejo po kratkem procesu usmrtiti kot talci tisti, ki so bili soudeleženi pri sovražnih dejanjih prebivalstva zoper zasedbene vojaške oblasti, ker se kot nelegitimni vojskovalci izključujejo iz vojnopravne zaščite in so njihova dejanja kazniva po ustreznem (okupantovem) vojaškem kazenskem zakoniku; sodi jih navadno preki sod.

Javni red ter socialno in gospodarsko življenje so tako velike dobrine, da jih skuša vojno pravo ohraniti tudi v izrednem stanju, kakršnega predstavlja vojna. Zato prav tako, kakor v čl. 45. H IV P nalaga okupantu dolžnost, da mora ukreniti vse potrebno, da te dobrine zagotovi, zapoveduje tudi civilnemu prebivalstvu zasedenega teritorija, da je v vsakem pogledu miroljubno, kar je glavni pogoj za neovirano socialno in gospodarsko življenje ter ohranitev javnega reda.

D. Postavimo sedaj sami sebe v luč meddržavnega vojnega prava, ki sem ga skušal v kratkih potezah podati v gornjih vrsticah, pa bomo videli, da nas vojno pravo samo resno opozarja, da vojna ustvarja dejstva, ki zahtevajo od vseh ljudi in narodov, ki so vanjo potegnjeni, izredno trezno in pametno mišljenje.

Sele nekaj mesecev po tem, ko je bilo naše ozemlje leta 1941. že zasedeno, so partizani organizirali upor proti zasedbenim oblastem. Tega upora niso organizirali niti kot del jugoslovanske vojske, niti kot del te ali one sile, ki bi po meddržavnem pravu bila priznana kot vojujoča se stranka. Nasprotno; organizirali so oborožene tolpe, ki so stale samo v službi komunistične stranke celo proti Jugoslaviji. Organizirali pa so jih iz civilnega prebivalstva, brez vsakršne obeležbe in opravičila, ki bi jih predstavljalo kot priznano vojujočo se stranko; pa tudi pogojev za črnovojniško vstajo niso izpolnjevali, ker je bila zasedba že izvršena in je torej že odpadla možnost, da bi civilno prebivalstvo pod zaščito mednarodnega prava prejelo za orožje.

Vsa akcija partizanstva se je torej že od vsega začetka sama od sebe stavila izven zaščite meddržavnega vojnega prava iz sledečih razlogov:

1. Partizanstvo ni bilo del jugoslovanske vojske, ki je bila priznana kot vojujoča se stranka;

2. njihova organizacija upora civilnega prebivalstva proti zasedbenim oblastem ni izpolnjevala pogojev, ki jih meddržavno pravo zahteva za črnovojništvo;

3. partizani sami se niso držali predpisov vojnega prava;

4. četudi bi bili izpolnjeni vsi pogoji, ki jih zahteva meddržavno vojno pravo, jih nobena od vojujočih se strank ni priznala kot vojujočo se stranko ali del nje;

5. partizanstvo ni zastopalo koristi premagane vojujoče se stranke (jugoslovanske vojske), ampak je hotelo izvesti komu-

nistično revolucijo, pa jih tudi kot takšnih vstajnikov ni nikdo priznal za vojujočo se stranko.

In v kakšnem položaju je stalo civilno prebivalstvo? S propagando, hujskanjem, podtalno organizacijo in nasiljem je komunistična OF v uporabi zaposlila izključno civilno prebivalstvo in ga s tem postavila izven zaščite meddržavnega vojnega prava, pa neposredno pod sankcije, ki jih meddržavno vojno pravo daje v roke zasedbenim oblastem, če prebivalstvo vrši sovražna dejanja proti zasedbenim četam. Zaradi tajnega dogovora, ki se je dovolj jasno očitoval tudi na zunaj, badoglijske zasedbene oblasti tudi miroljubnega prebivalstva v skladu s čl. 45. H IV P niso dovolj zaščitile. Tako je prebivalstvo stalo med dvema ognjema. Badoglijske zasedbene oblasti so pridno izrabljale sankcije, ki jim jih je dajalo meddržavno pravo za primer nepokornosti prebivalstva, same pa mu niso dajale po meddržavnem vojnem pravu predpisane zadostne zaščite. Komunisti so v vsako vas postavili svoje zaupnike, ki so z grožnjami in nasiljem priganjali prebivalstvo k uporabi, zaradi katerega je moralo jemati nase težke posledice, miroljubne pa so z grožnjami in izvajanjem likvidacij prisilili k molku in dajanju potuhe ter jih delali tako pasivno odgovorne za upor, zaradi česar so vsaj za zunanji videz opravičljivo in v skladu z meddržavnim vojnim pravom tudi nanje padale posledice, s čimer so se komunisti iznebili tudi protikomunistično in torej protirevolucionarno nastrojenih ljudi. Ker je bilo prebivalstvo izpostavljeno komunističnemu nasilju, ki je, kakor že poudarjeno, vsaj navidezno izzivalo opravičljive sankcije, in ker na drugi strani ni uživalo zadostne zaščite takratnih zasedbenih oblasti, je bilo zaradi čisto zunanjih dejstev in nujnosti prisiljeno, da se zaščiti samo. Tako je popolnoma v skladu z meddržavnim pravom ustanovilo svoje vaške straže, ki naj bi ga varovale na eni strani komunističnega nasilja, na drugi strani pa naj bi ustvarjale pogoje, zaradi katerih bi kot miroljubno prebivalstvo stalo pod zaščito meddržavnega prava.

Kajpak je ta leta nastal na našem teritoriju v meddržavni praksi edinstven položaj; toda, če meddržavno vojno pravo zahteva, da civilno prebivalstvo ostane za časa vojaške zasedbe miroljubno, potem mu mora dati tudi pravico do možnosti miroljubnega zadržanja, sicer ta zahteva meddržavnega prava v danem slovenskem primeru ne bi imela nobenega smisla in bi v zvezi s sankcijami, ki jih to pravo daje v roke zasedbenim oblastem, vodila do najbolj krutega nasilja, kar pa nikakor ni v skladu z ideologijo IV. haškega dogovora.

Po 8. septembru je položaj nastal še težavnejši. Do tedaj podtalno pripravljena, je komunistična revolucija stopila jasno na plan. (Odloki AVNOJ-a o odstavitvi kralja itd.) Dоследnje naloge vaških straž je prevzelo Slovensko domobranstvo, da kot razširjena varnostna straža, ki je meddržavno pravo ne zabranjuje, brani mirno prebivalstvo pred napadi tolp, ki zaradi svojega naziranja hočejo uničiti vse njegove socialne in gospodarske ustanove.

Ogledali smo si sankcije, katere daje meddržavno vojno pravo v roke zasedbenim oblastem, da z njimi pokorijo nemiroljubno in sovražno nastopajočo civilno prebivalstvo zasedenega teritorija. Cutili smo njihovo trdoto tudi na svojem narodnem telesu. Vsaka trezna pamet je morala spoznati, da bi tako, mednarodnemu pravu nasprotno stanje, ki so ga s svojim uporom pri nas povzročili komunisti, moglo stati naš mali narodič takšne izgube, ki bi v resnici ogrozile našo narodno osnovo in naše življenje. Če s svojo obrambo proti tolpam, ki ne predstavljajo nobene priznane vojskujoče se stranke, svojemu narodu prihranjujemo žrtve, je poleg meddržavnopravne upravičenosti Slovensko domobranstvo upravičeno tudi z gledišča meddržavne morale, ki v meddržavni praksi tudi ne igra čisto nepomembne vloge.

Nikakor pa ne smemo prezreti glavnega motiva, ki je naše partizane sploh vodil do upora, to je, stremljenje za izvedbo komunistične revolucije. Njih upor proti zasedbenim oblastem je samo pripravljanje pogojev za izvedbo nasilne spremembe našega družabnega in gospodarskega stroja. Njih resnično, že po njih samih dejanski in dokumentarno izpričano stremljenje je revolucija v službi svetovne prevratniške ideje komunizma, ki napoveduje boj in iztrebljenje vsem nekomunističnim gospodarskim, družabnim, političnim in življenjskim sistemom Evrope in sveta. Pri nas je torej v teku komunistična revolucija, na čemer dejstvo zasedbe ne spreminja ničesar. Kvečjemu tisti, ki jo izvajajo ali podpirajo, so tem bolj obsodbe vredni zločinci nad slovenskim narodom. Revolucija ostane revolucija, ne glede na to, v kakšnih okoliščinah jo komunisti izvajajo. Okoliščine morejo vplivati le na izbiro sredstva za upor tistih, ki so proti revoluciji. Nobeno mednarodno pravo pa ne more prepovedati, da se tisti, ki komunistične revolucije ne odobrava, zaradi zasedbe revoluciji ne bi smeli upreti s sredstvom, ki mu ga okoliščine dovoljujejo. In to sredstvo je tudi po meddržavnem pravu in meddržavni morali dovoljeno Slovensko domobranstvo.

Z vso upravičenostjo torej svoja izvajanja lahko zaključim z besedami našega generalnega inšpektorja generala Rupnika: »Ker je naše domobranstvo tudi po meddržavnem pravu povsem upravičeno, je ravno v današnjem razdobju tehtanja nacionalnih sil edino poklicano, da se pod njegovim okriljem s skrajno discipliniranostjo in enotnostjo telesno in duhovno pripravljamo za službo narodu v novi, lepši bodočnosti.« Dr. Stanko Kocipec.

Zakaj so komunistične izgube tako visoke ?

Po razmerah pri domobrancih in komunistih lahko precej točno ugotovimo, zakaj so domobranske izgube tako brezpomembne v primeri z zelo visokimi izgubami v komunističnih vrstah. Pri obeh je potrebno upoštevati dejstva, ki odločilno vplivajo na uspeh v boju. To so: morala, oprema (orožje, obleka, obutev, hrana itd.), sposobnost vodstva in ljudski material.

Za uspeh v borbi je najvažnejša vojakova morala. V kolikor je pri posamezniku morala slabša, jo dopolnjuje kolektivni duh borbene skupine, kateri borec pripada. Vodilnega pomena je seveda notranji vzgon borca, ki v kolektivu prevladuje.

Na kratko povedano: borec, ki vé, zakaj se bori, se res bori. Višek borbenosti in udarne moči oborožene enote je pa dosežen, če skupina kot celota vé, zakaj se bori. Notranji vzgon in volja izražata svojo silo v borbenem duhu pri posamezniku in v celoti.

Kolikor bolj temelji notranji vzgon na osnovnih človeških pravicah in je povezan v splošnosti z dušo naroda, tem stalnejši je. Borbeni duh je ogledalo notranjega vzgona in odločilen za doseganje postavljenega cilja, posebno danes v dobi revolucije, ki jo preživljamo.

Uspehi v boju potrjujejo pravilnost akcije in podžigajo borca, neuspehi pa povzročajo sum v pravilnost zaleta in obenem utrujajo in hromijo borbeni duh. Pri komunistih je temelj notranjega vzgona v svojih prvih nestvaren, šablonski in protinaroden. Fanatično more ogreti le zanešenjake, ne pa celote. Tega so se komunisti sami dobro zavedali. Potreben jim je bil borbeni polet mas, ki bi imele udarno moč. To ni bilo težko po padcu Jugoslavije in za tedanje razmere. Izrabili so narodnost, čeprav je nasprotna osnovnim komunističnim doktrinam. S tem je bila vrzel dopolnjena in borbeni duh množic na razpolago! Vse to se jim je posrečilo le s taktiko. Dokaz za to je dala sama komunistična stranka z dejanji, ki niso v skladu z narodnostjo in osnovnimi človeškimi pravicami. Masa je kaj hitro začutila to neskladnost. Ogromne dezertacije po 8. septembru lanskega leta, nato komunistični porazi, ki rastejo iz meseca v mesec vedno bolj.

Da bi to nadoknadili, so komunisti skušali dvigniti bojni duh z novimi sredstvi. Pričeli so se redni nagovori politikomisarjev in komisark pred vsakim napadom, z obljubami prstovoljnega plena itd. Igranje na harmoniko za časa napada in na kraju doživeli poraz povečevati v sijajno zmago kot vzgled ostalim bojnim enotam. Znaše so nam gorostasne laži o uničenju oklepnih brigad, zavzetju mest, o uničenju celih armad. Te vesti so poslali v inozemstvo, da so jih tolpe in somišljeniki nato na lastna ušesa slišali iz inozemskih radiooddajnikov, kar je dalo videz resničnosti. Umetno so dajali poguma borecem tudi z večnim ponavljanjem, da niso sami in naj se le ne boje, kajti za njimi stojijo vsi zavezniki: Amerikanci, pa Rusi in Angleži.

Njihov borbeni duh je zelo utrujen; dokaz: vedno tolažijo svoje borce o koncu vojne... še mesec, še štirinajst dni itd. Kljub vsem tem sredstvom je njihov borbeni duh na nizki stopnji. Zapeljani, prisilno mobilizirani v osnovi ne vedo, zakaj se borijo. Zato so tudi tako ogromne žrtve.

So dokumenti, ki pričajo, da se vodilni komunisti tega prav dobro zavedajo. Z raznimi okrožnicami, klicanji na odgovor starešin, sodbami in s kaznovanjem vse huje pritiskajo na komandante. Ni čudno, da politikomisarji s svojimi komandanti prirejajo blazne akcije in pošiljajo v najhujši ogenj mase brez posebnega upa v zmago, z grožnjami in silo, da celo zvezane vode. (Ribnica!) Tudi to ne pomaga! Komandanti in ostali odgovorni so kot neposredni krivci za neuspeh prisiljeni vztrajati še naprej v borbi ali pa se podvreči strogi kazni svojih predpostavljanih. To nam dokazujejo zlasti zadnji boji. Komandanti in njihovi najbližji funkcionarji padajo že po prvih praskah, ne da bi se boj sploh razvil in trajal v obsegu, kot bi moral biti z ozirom na številčno stanje dotične bojne enote.

Morala komunističnega komandanta ni istovetna z moralo moštva. Borbeni duh prevaja samo zanešenjaka, medtem ko ostane celota ohromela in apatična, ker ne občuti skladnosti in stvarnosti načel. Zanimiva je tudi primerjava ljudskega materiala pri domobrancih in komunistih. Domobranske bojne enote so sestavljene v ogromni večini iz trdih kmečkih pesti, ki nosijo s seboj neusmiljeno fizično udarnost. Jasno in točno se zavedajo svojega cilja: vrnitev na domačijo, nemoteno nadaljevanje svojega naravnega, od Boga postavljenega življenja. Nasprotno je pri komunistih. Tista široka masa, ki bi morala biti za doseg cilja, res udarna, čuti krivico, da je prisilno mobilizirana iz svojih domačij, in to za cilje, ki so jim neprirodni in tuji. Tega se zaveda tudi komunistično vodstvo. Zato v svoji propagandi obljublja kmetu po končani vojni udobno življenje, dokazuje, da se ne bori proti veri itd. S tako propagando so

komunisti lahko zaslepili seveda le lenuhe, ki verjamejo, da jim bodo komunisti po vojni dodelili posestva, »reakcija« pa bi garala zanje. Ljudstvu so seveda dejanja več kot besede. Od tod tudi njihova bojna malodušnost.

Glavni vzroki ogromnih komunističnih izgub so torej v nenaki morali bojujočih se skupin in morali tudi odgovarjajočem udarnem bojnem duhu. Boj bijejo samo delavne, preproste in kmečke mase, ne pa meščani.

Za objektivno in jasno sliko o oborožitvi komunistov in domobrancev moramo primerjati razmerje v času, ko so nastopile prve domobranske bojne skupine. Od tega časa udarne bojne skupine vodijo samostojne akcije proti partizanom.

Po petih mesecih borb so domobranske bojne skupine zaplenile ogromno množino avtomatskega orožja.

Ni se čuditi časopisnim vestem, da je v komunističnih brigadah veliko neoboroženih. V drugi polovici meseca avgusta je n. pr. štela »Gubčeva brigada«, ki jo komunisti smatrajo kot »elitno«, okoli 400 mož, od teh tretjino neoboroženih. Podatke o pomanjkljivi oborožitvi more dobiti vsak od prvega prisilnega mobiliziranca, ki se je predal ali je bil zajet.

Komunistično vodstvo je hotelo s strogimi kaznimi omejiti izgubo orožja. Ni bilo redko, da je marsikateri plačal s svojim življenjem, ker se je iz borbe vrnil brez strojnice. Ne samo neposrednega, temveč tudi posrednega krivca kličejo na odgovor.

Načelo, da se bori le oni, ki ve, zakaj se bori, je v teh podatkih več kot prijemljivo.

Vsak človek, posebno vojak je na težkih pohodih in v boju izpostavljen izrednemu telesnemu naporu in vsem vremenskim spremembam. Nujno je, da se vojak fizično kar najbolje počuti za predstoječo borbo, kajti v njej mora zaposliti sebe celega in premagati vse duševne in živčne napetosti. Za ohranitev telesnih in duševnih sposobnosti borca je pa važna ustrezajoča hrana in obleka. Slaba hrana in obleka povzročata bolezn, slabo voljo, prikrito godrnjanje, netovarištvo, v boju pa popustljivost ali celo apatičnost. Vsak lahko primerja borca in raztrgane trope zajetih prisilnih mobilizirancev z dobro oblečenimi in opremljenimi domobranci. Uspeh borbe pri takih okoliščinah ni dvomljiv. Številke padlih pa to še bolj pojasnjujejo.

Omenil sem že, da mora biti vojaški starešinski kader najože povezan v celoto. Pri komunistih so po večini, gotovo pa vsi višji komandanti prepričani komunisti in vse njihovo delo je le v duhu navodil komunistične partije. Da pa ne bi nihče od vojaških starešin pozabil tega, mu dodele še politikomisarja. Na ta način skuša komunistična stranka dobiti oblast nad množicami prisilnih mobilizirancev.

Iz celega komandnega sistema sledi vprašanje o vojaških sposobnostih starešin. Dejstvo je, da zagret in ognjevit član partije ni nujno tudi dober starešina. Na tak način rekrutirani mladi in zagrenjeni privrženci partije so po večini nerazsodni in zanešenjaki. Posledica tega so vojaški neuspehi. Komandant izgubi pri vojakih zaupanje in prav malo verjetno je, da si zaupanje pri moštvu povrne. Občutek pred bodočim polomom navdaja borca s strahom. Tudi brezpomembna nerodnost in boj se konča s paniko in splošnim bežanjem. Komunisti zato pošiljajo v prve vrste prisilne mobilizirance, da padajo za njihove cilje kar v skupinah. Prisilni mobiliziranci zato spregledujejo in se prijavljajo domobrancem. Razumljivo je, da v takih skupinah ni pravega borbenege duha, še manj pravega ognja, zato tudi v odločilnih akcijah ni kolektivnega borbenege duha.

K tej notranji razdvojenosti mobilizirancev v veliki meri pripomore tudi skupno življenje s poklicanimi in izvoljenimi. Ženske v vojaškem taborišču in to še na vplivnih položajih neredko povzročajo pri zdravih kmečkih fantih odpor in tiho zasmehovanje.

Poleg slovenskih prisilnih mobilizirancev so dopolnjene komunistične enote tudi z drugimi narodnostmi. Precej s cesarskimi Lahi. Njihova borbena vrednost in njihov bojni duh je preizkušen in poznan. Slovenskim mobilizirancem je težko dokazati, da se tudi cesarski Italijani borijo za njihovo stvar. Zdrav narodni čut in spomin je močnejši od propagande. Spričo tega tudi borbeni duh ne more biti na višini.

Nehote se nam kaže nepovezanost in razklanost med tako imenovanim vodstvom OF in ljudsko maso prisilnih mobilizirancev, ki bi po računih OF morala predstavljati narodno udarno silo.

Med prvimi so meščani, malomeščani in razni politični konjunkturisti, med drugimi pa ljudje trdega dela in žuljavih rok.

Zmagati morejo le drugi, zato bodo zmagovalci slovenski domobranci.

BOŽIČNA Legendna

Bunkerji so zasuti v mehke sneg. Strelski jarki se vijejo kot črne kače. Sveti večer je. Tema je mehkejša kot druge noči. Sneg naletava mehko, kakor bi res sami angelčki tkali pregrinjala za zmrznjeno zemljo. Sveta noč ima v sebi že dva tisoč let poseben čar. To je čar izpolnjenega hrepenenja človeških src po sreči.

Domobranec stoji naslonjen s prsi na rob jarka na straži. Tudi njegovo srce je polno tihega miru. Led pod okovanimi čevlji škriplje in poka, kadar se prestopi. Puškino kopito je pokrito s puhastim srezem. Prsti se prijemljejo mrzlega železa. Oči mu strme čez belo planjavo do roba črnega gozda, kjer se zvezde dotikajo vrhov dreves.

Vojak v strelskem jarku misli na sveti večer najrajši na svojo mladost. Misli na jaslice, ki jih je kot otrok na ta večer tolikokrat postavljaj. Bile so preproste, papirnate, v narodnih nošah, vse od Marije in Jožefa pa do najmanjšega pastirčka. Še pes pri pastirskem ognju je bil tako podoben domačemu Sultanu. Nekoč je preblizu k Jezušku postavil božično svečo in plamen mu je sezgal ročice. Od tedaj je imel njegov Jezušček sezgani ročici. Vendar ni hotel kupiti drugega... Vsega se natančno spominja. Kako je mati iztrebila iz peči žerjavico in so šli okrog hiše ob večernem zvonjenju. Kadilo je zadišalo po vsej vasi. Oče je molil rožni venec na ta večer posebno slovesno. Eno uro pred polnočjo so se oglasili božični zvonovi. Svetla in mogočna polnočna maša se mu je zdela kakor sanje. Tisoč

drobnih spominov vstaja danes v vojakovem srcu. Tisoč drobnih spominov ga vprašuje: »Kje je vse to zdaj? — Kje je Jezušček z obžganimi ročicami? Kje je

prijazni duh božičnega kadila, kje so praznični zvonovi? Kje sta oče in mati? Kje je dom?»

Dom — ponosni kmetiški dom — je mrtev. Peč v hiši stoji osamljena in začuda še cela. Nanjo pada sneg skozi odprti strop. Pred pragom, kjer so se otroci vedno igrali, zija širok lijak. Stene hiše so razmajane in razpokane. Nihče več ne prebiva tam. Hlev je zgorel in kozolec je razdejan. Zgarana oče in mati in mlajši bratje so v Ljubljani. On sam, najstarejši sin in bodoči gospodar, stoji tu in se bori, da bi si smel enkrat postaviti nov dom na očetni zemlji. On — domobranec — mora oživetiti sedaj mrtvi dom. Ve, njegova pest, ki sedaj drži za puškino kopito, bo prišla zopet za plug. Nehote skloni glavo. S prsi je naslonjen na zmrznjeni rob jarka. Kako rad bi se uprl

v to zemljo četudi s samimi prsi in jo oral. V sebi čuti tako moč.

Polnočna ura zabrni. Steje udarce do dvanajst — polnočnica! Jaslice. Božič. Srce skloni k Jezušku s sezganimi ročicami in molji: »Na to sveto noč, ko je v svetu, v dušah in v grobovih mraz, smo tudi mi, domobranci, stisnili svoja srca k Tebi, Dete. Spomni se nas! Spomni se nas, ki to noč bedimo in smo že tisoč noči prebedeli. Sneg je prekril črne podrtine naših domačij. Ljubezen do njih pa nas žge in razjeda. Zato stojimo in bedimo na položajih tudi na današnje sveto noč. Mrzle so cevi pušk. Oči nas pečejo od bedenja. Strojnice prižigajo lučke. Mrzlo je v roke, burja nam sega do src. Ne umikamo se. Zagreblji smo se in vztrajamo. Topla kri škropi na sneg. Vzemi našo žrtev, radi Ti jo damo — za dom, za narod, za vero. Ne bojujemo se za zmago nas.

Ti zmagaj! — Prinesi mir v duše Slovencev!

V tej sveti noči, ko si prinesel ljudem blage volje, mir, Te prosimo: Glej jih, ki drvijo proti nam in jih kosijo rafali

naših strojnic... Zblazneli so... Srd jim je oslepil oči. Morijo nedolžne. Satan jim prebada srca s strupenimi kremplji. — Reši jih! Odpri si pot do njihovih src s svojimi otroškimi prstki. Tvoj poljub naj jim otaja ledeni oklep sovraštva okrog srca. Pokaži jim pravo pot, primi jih s svojimi mehкими dlanmi, da se ne utopijo v sovraštvu. To upamo, to verujemo, da boš naredil. Do tačas pa bomo mi stali in bomo vzdržali.«

Poveljnik čete je povedal ob jaslicah svojim vojakom staro božično legendo:

Bila je jasna zimska noč. Vojak se je vračal iz premnogih bojev po dolgih, dolgih letih na svoj dom. Mir je bil razgrnjen čez ves svet. Vojaku se je nabiral srež na obrvih in na brkih. Da bi laže hodil, pot je bila strma in zametena, je

ulomil debelo palico in se nanjo opiral. Koliko takih in še težjih poti je že prehodil v dolgih letih vojske. Noge so mu že skoraj omrtvele od žuljev. Koliko krvi, solza in smrti so videle njegove oči. Sedaj gre sklonjen po snegu proti domu. Ta pot ga utruja. Danes, ko gre domov, šele občuti, kaj vse je pretrpel dolge dni bojev in smrti. Danes, ko je odpadlo veliko breme z njegove duše, šele more misliti na vse to. Še enkrat doživlja v mislih vse napore in se spominja vseh nevarnosti in vseh bridkosti.

Ko gre mimo starega križa na razpotju, se mu zdi, da je bil tudi sam vse te dni razpet na križu: Krvavel je, umiral in sedaj gre z bolečimi udi na svoj dom. Pričakuje, da bo kmalu zagledal domačo streho.

Toda kaj je to? Za hribom je začela kipeti svetloba. Sprva se vojak ne zmeni

mного za svetlobo, toda ona raste, raste čez vse nebo. Kaj bi vendar to bilo? Noge mu kar same uberejo pot proti svetlobi. Preko hribov, preko dolin, dalje in dalje. Gre mimo vsega, kar je bilo. Pozablja na trpljenje, noge mu kar same gredo, tako lahke so postale.

»Glej, glej!« se nasmehne sam pri sebi, »kako sem nocoj otročji!« Vendar gre dalje. Ne zebe ga več, srce mu utriplje v pričakovanju kot otroku. Svetloba ga vabi in on gre za njo. Pride do bele planjave. Tam na samoti stoji pastirska kočica. Svečka, ali kaj brli v oknu — pa »akò daleč sveti! Vojak spozna, da ga je prav ta svečka v oknu pastirske kočice priklicala z njegove poti. »Kaj neki je nocoj?« premišljuje vojak in korači proti koči.

Vrata so odprta. Opazi, da se gnetejo ljudje med vrati in v notranjosti. Mnogo jih je, klečijo in molijo. Njegovi čevlji hreščijo. Rad bi šel po tihem, zato gre po prstih. Srež si zdrgne z obrvi, da bi bolje videl.

Sredi kočice na slami leži sam Jezušček. Ob njem klečita Marija in Jožef, okrog so pastirji, ovce in druga živina.

»Sveta noč!« prešine vojaka spoznanje. Stopi bliže k Detetu. Tam poklekne in ga ogrne s svojim vojaškim plaščem.

»Tebe sem čakal,« zašepeta Detece. »Tebe sem čakal, da se vrneš. Glej, prinesel sem tisto, kar si si ti izmed vseh ljudi najbolj želel. Vojak si, mnogo si se bojeval in nihče si tako ne želi miru kot vojak. Jaz sem ga prinesel. Poslušaj!« Zunaj so peli angelski zbori: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so blage volje.« Branko Mejač.

Blagoslovljen božič in srečno novo leto

želi vsem domobrancem

UREDNIŠTVO »SLOVENSKEGA DOMOBRANSTVA«

BOŽIČ 1944

Tine je pravkar prišel iz opazovalnice vrh razvalin. Zeblo ga je, ko je moral ždeti poldrugo uro v onem, lesenemu zaboju podobnem prostoru vrh starih zidov, kamor se je burja zaganjala s še večjo silovitostjo in nanašala skozi špranje sitne snežinke, ki so se počasi topile na modrem plašču. Se sedaj ga trese. Mraz je bil gori in dolgečas. Edina družba mu je bila težka strojnica, ki nemo zija s svojim žrelom skozi majhno, kamenito luknjo, skoz katero je moč opazovati premikanja sovražnika po pobočjih južno od utrjenega hriba. Tine je pokadil v tem kratkem času napetega opazovanja štiri cigarete in eno cigaro. Pa bi še več, a je slučajno pozabil dozo v uti. Kaj posebnega ni opazil, zato tudi ni ničesar poročal v štab. Niti ene same postave ni opazil tamkaj. Zdelo se mu je, da se komunisti vendarle ne upajo na one njive, koder bi jih lahko dosegli rafali strojnic z domobrantskih okopov na hribu.

Med potjo je zvedel od domobranca, ki ga je zamenjal na opazovalnici, da so domobrantske čete neke skupine zajele blizu večjega kraja na Dolenjskem veliko količino orožja in da so zasegli v nekem skrivališču skoraj ves arhiv neke komunistične brigade.

Padlo je tudi nekaj funkcionarjev, menda celo dva bataljonska politkomisarja.

»Res? Prvi mi to pripoveduješ!« se je premražen začudil Tine in mu izročal daljnogled.

»Pazi! Posebno je treba opazovati oni greben na desno, koder po navadi postavljajo težki minomet. Sploh moraš vsako najmanjšo stvar takoj poročati v štab...«

Domobranec je brez poudarka izgovoril svoj »razumem« in izgubil med ruševinami. Tine se je stresel in opotekel. Zadovoljen je bil, da je minilo mrzlo dolgočasje. Prijetno je pomežikal in se spustil po zasneženi stezi z redkimi sledovi nakovanih čevljev. Popravil si je revolver za pasom in si otepal smeti s kolen, na katerih je klečal skoraj ves čas, ko je napenjal oči skozi daljnogled. Truden je bil in ves premrl.

»Hej ti! Tine!« je zavpil nekdo za njim. Bil je domobranec, ki ga je zamenjal. V roki je držal nekaj belega. Tine je bil navzdol grede ves zaverovan v toplo pečko, ki ga čaka v uti. Na njej si bo skuhal lipovega čaja, pa ga bo pogrelo. A se je vendarle ozrl. Skoraj nejevoljno je vprašal, čemu ga kliče.

»Si ti Robič? — Tu, — v štabu sem dobil pismo. Pravkar je prispela z avtomobilom pošta. Se mi je zdelo, da je tvoje, in sem vzela...«

Tinetu je nekaj šinilo v glavo. Stekel je po lastnih stopinjah navzgor in v zaletu vzela belo pismo iz roke domobranca.

»Da, Robič,« je zadovoljno rekel bolj sam zase in rado vedno pogledal naslov. Gospod, potem ime, dvakrat prečrtan stari naslov, vrh katerega je bila napisana s svinčnikom številka čete, v katero je prišel pred dobrim mesecem.

»Hvala,« je rekel domobrancu, ki je medtem že lezel po zasnilni lestvi in ga ni več slišal.

Dolgo je moralo hoditi to pismo. Zmečkano je bilo in zamazano, da Tine ni mogel razločiti datuma na pečatu. Gotovo se je kje izgubilo. Imena pošiljatelja na zadnji strani kuverte ni bilo. Tine je vtaknil pismo v žep marogaste bluže, ki si jo je dal prekrojiti iz šatorskega krila.

Vračal se je v uto. Pri prvem bunkerju je še poklical dežurnega.

»Sporoči opazovalcu, naj nikakor ne strelja, predež ne dobi povelja od samega poveljnika bataljona. Sicer, da mu grad ne uide, če ga ne bo doletelo celo kaj hujšega. Zabičaj mu, naj ne zabušava!« Potem je zazvonil telefon. Dežurni je govoril: »Grad ti ne uide, če boš streljal brez dovoljenja, sicer...«

Tine je medtem že smuknil po izhojeni gazi med smreke, koder je bil sneg nasmeten z rjavimi luščinami smrekovih storžev, ki so jih ogledale veverice. Vsakih nekaj metrov se je potipal za levi žep, v katerem je tičalo pismo, o katerem je ugibal, kdo naj bi mu ga bil pisal.

»Slavka?« je pomislil v dvomu, a je sam sebi zanikal. Ne, ona gotovo ne. Vse prej kdo drugi. A kdo? Radovednost ga je pognala še hitreje navzdol. A je moral previdno. Stare stopinje so bile že za spoznanje zledenele. Sneg, ki je začel naletavati zjutraj, jih je za večjo nevarnost še pokrnil. Nekajkrat mu je spodrsnilo.

Tedaj je bil že globoko spodaj. Desno od steze, med grmovjem, ki se je pripogibalo od snežnega tovara, je stala majhna, nizka utica, z enim samim okencem proti jugovzhodu. Ni bilo dolgo, kar sta jo delala. On in Mirko. Pol meseca sta si kraj-

šala čas s postavljanjem te kočice, ki ju tolikokrat sprejme v goste. Pol meseca sta priušala po strmem pobočju razne deske in lepenko, s katero sta si naredila streho. Kakor je majhna in revna, z vseh vetrov znežena, pa jima izkazuje tako prijetno gostoljubje. Vsako drugo noč, ko ni straže ali obhoda, si lahko odpočijeta na enostavni nizki postelji z dišečim senom in šestimi odejami na njem. Prinesla sta si tudi pečico, naredila lično omarico za posodo in komis, napeljala sta si električno luč, da, celo kos starega ogledala je Miro prinesel od nekod. Zdaj Mira ni tu: zadnjič je bil ranjen. Tine upa, da se bo kmalu vrnil.

Tine je posegel v žep po ključek. Tudi ključavnico sta si pritrdila na vrata, da ne pride v uto vsak, kdor si bodi. Čeprav domobranec. Izkušnje so ju izučile, da pri vojakihi ni nič takega, kar bi drugim ne prišlo prav.

Praden je vstopil, se je moral pripogniti, tako nizka so bila vrata. Prižgal je luč in tesno zaprl za seboj. Mislil je zakleniti, da bi ga kdo ne motil, pa je mimogrede pozabil. Legel je na posteljo in odtrgal pismu rob. Potem je razgrnil na drobno popisan papir, ki je bil štirikrat preganjen, in pogledal najprej na podpis.

»Tvoj Stane.«

Kakor fant, ki bere ljubezenski roman, se je potopil Tine v pismo svojega prijatelja, ki ga že sedem mesecev ni videl. Počasi in s premislekom je bral.

Zunaj je naletaval sneg, burja se je zaganjala v vrhove pobeljenih smrek. Zarnica v uti je dvakrat pomežiknila, potem pa je zagorela svetleje. Tineta ni več zeblo.

24. oktobra 1944.

Dragi in edini tovariši!

Toliko časa je minilo odtlej, ko nas je življenje potegnilo iz naše družbe in nas, kakor veter razpiha listje v jeseni, razmetalo na vse strani belega sveta. Komaj smo se znašli na pragu mladeništa, že so nas potegnili v bojni vrtinec, kjer tonejo v krvi naši ideali, naše sanje. Nikdar mi ne pride na misel, da bi spraševal, čemu je to. Tako je odločil Bog.

Skoraj otroci smo bili še, ki nismo prav vedeli, kaj je življenje. Šele sedaj, ko sem spričo preživelih strahot dozorel prekmalu, vem, kako neboljuni, kako mladi in naivni smo bili... V brezkončnih nočeh, ki smo jih prečuli na mrtvih strazah, v bunkerjih, na opazovalnicah, v dežju in snegu, v mrazu in pripeki, smo si tovariši domobranci pravili svoje doživljaje iz mladosti. Zgodbe starejših so bile malone neizčrpne. Vsak dan bi mogel povedati sleherni za tenko knjigo veselih in žalostnih doživetij. Jaz nisem govoril toliko. Ne vem, ali nisem znal ali nisem mogel. Venomer se mi je zdelo, da še daleč nisem okusil toliko življenja kakor moji tovariši. Potem sem si začel doživljaje izmišljati. Ne vem zakaj. Menda zato, da bi bil njim enak ali vsaj podoben. Lagal sem, a najbrž ne sam. Ne vem, če so mi verjeli. Govorili smo pač, da nam je bilo laže... Ko sem bil sam, sem mnogokrat premišljeval naše tovarištvo. Mladost nas je navdihovala. Bujne frizure smo imeli, vsak dan smo nosili drugo srajco. Skozi okna naših sob se nam je smejala sonce in cvetje, mi pa smo peli navdušene pesmi, ki govore o junaštvu in o žrtvah. Kot da smo že takrat slutili, da bomo morali tudi mi pasti kot žrtve.

Plitva, se mi zdi, je bila naša mladost. Kakor potoček ob izviru se mi zdi, ki je obsijan od zgodnjega sonca, z brhkimi cvetovi vsenaokrog... Nenadoma pa drvi ta mali, šumljajoči potoček v prepad. Nam samim vstajajo tisti dnevi samo še, v pobožnih spominih. Tisti dnevi, da. Bili so polni vere v svobodo človeštva. Vse je bilo brez ostrih prehodov, smehljajoče, za kratek čas. Toda, prišli smo pred prepad. V tej vrtoglavi, v bojazni, kaj bo, so mnogi naši prijatelji izgubili življenje, ali pa ga zaradi tega še danes izgubljajo... A nam, ki smo k sreči ali nesreči vse to preživeli, bodri srce misel na pretekle dni.

— O, sončna preteklost! — Ali se je spominjaš?

Ne smej se mi. Že dve leti plavamo po krvi, že dlje. Morda so Te ta leta spremenila v moža, celo fanatika... Meni se kljub vsemu zdiš kakor tedaj, ko smo sedeli v šolskih klopih. Tebi sem zaupal vse. Ti meni morda nisi toliko, zato priznaj danes, da si jo ljubil tudi Ti. Priznaj, potem si bova še bolj zvesta, edina...

Viš, tista dekle je bila v vseh prečutih nočeh moje življenje. Na dolgih hajkah, ali ko sem počival, do smrti truden, sem si mogel vedno predstavljati njeno lepo postavo.

Na njenih valovitih pramenih plavil las so se igrali žarki našega sonca, nebo naše zemlje, tisto plavo, kakor cvet potočnice se je zrcalilo v njenih globokih očeh, obrobljenih z dolgimi trepalnicami. Njena usta so bila kakor popek zlahtne vrtnice, njen smeh je bil kakor... Ne morem se izraziti.

Dovoli, Tine, da Ti povem iskreno. Samo Tebi, Tebi edinemu. Ona je moja pretéklóst, edini spomin mojega življenja, s katerim se, vidiš, že dve leti pogovarjam, ki edino še hodi z menoj. Ne vem, doklej.

Dejal boš mogoče, da je vse to, kar Ti pišem, nesmiselno. Morda ona, Mara, sploh ne misli name.

Prav imaš... Najbrž. Zato tudi jaz pozabljam...

Naša sedanost je dovolj žalostna. Jeklo nas obdaja, mrtvi in ranjeni so okrog nas. Dan na dan prisluškujemo grmenju topov.

Tole Ti pišem v službi, ko vsi drugi spe. Globoka noč je že. Okrog mene je popoln mir, a jaz sem kljub temu nemiren. Pišem, roka mi drhti. Srce je otožno. Morda žaluje za mladostjo?... Ne vem.

Kaj vse mi zdajle prihaja na misel!...

Ali veš, kako sva se, sprehajajoč se po razcvelih poljih, pogovarjala o prebranih knjigah, o narodni svobodi, o poslanstvu Slovenije, o poslanstvu njene mladine...

Mladeniški idealizem je bil v nas. Bili smo polni poguma, polni idealov za skupnost, za brate, za domovino. Za človeštvo... Zmerom smo bili dobre volje, vedno smo govorili kakor razposajeni otroci. To smo tudi bili. Toda to so bile sanje. Sanje, ki so se rodile iz izobilja in lagodnosti. Pa je prišla stvarnost. In kakšna! Prišla je vojna, ki nas je s teh sončnih višin strmoglavila na dno pekla, kjer se borimo s satanom... Tri leta se ubijamo, s krvjo si mažemo roke in srca. Ubijamo se, drugega za drugim, iz dneva v dan. Ubijamo si naša mlada telesa, ubijamo si celo svoje duše.

Morda se Ti vse tole zdi čudno. Toda razumi in oprostí, Tine.

Od danes, od tega trenutka dalje bom živel drugače. Saj se na zunaj ne bo nič poznalo. Sedaj ne mislim več na Maro, niti na manjše nekatere, ki se mi zde kakor besede norca, ki hoče v smrt. Sele sedaj se morda prav živo zavedamo, da je prišla ura, ko napovedujemo našo ofenzivo. Čeprav se bodo možgani nas mladih fantov razletavali po kraškem kamenju, čeprav bo še mnogo preostalih življenj na mučeništvu obsojenega naroda ugonobljenih, ne bomo klonili. Slovenija ne bo klonila!

Pozno je, jutri moram zgodaj pokonci. Ko bom imel zopet kaj časa, bom nadaljeval. Za božič se Te še spomnim.

Tvoj Stane.

Tine je počasi odložil papir in globoko vzdihnil. Znova je pograbil pismo. Pogledal je na datum. Potem se je stegnil s postelje in dolgo strmel v koledarček, ki je bil z risalnimi žeblički pripet na smolnato desko. Računal je. Pismo je romalo k njemu dva meseca...

Tedaj se je Tine prvič spomnil, da prihaja sveti večer. Nikoli v zadnjih tednih ni mislil na božič, ker se ni nikoli nadejal, da bo doživel vsak naslednji dan. Preveč hudega je doživel... In včasih je premišljal, da pojde za božič k materi in k prijateljem. K Stanetu bi šel, če bi mogel, in odkritosrčno bi mu povedal, kako je bilo s tisto nesrečno Maro, ki nanjo nobeden več od obeh ne misli...

A sedaj je prepozno. Tudi karte ne bodo prišle pravočasno. Vendar mora pisati, spodobi se. Vsaj materi in Stanetu...

Tine je naglo vstal in odprl vrata. Izstopil je in zaklenil. Zunaj je jelo ta čas močnejše snežiti. Izpod čisto nizkega neba, težkega ko svinčena gmota, so padali drobni, gosti kosmiči snega. Burja jih je vrtinčila v navidezne bele slapove, ki so se neslišno sesedali na neizmerno belino. Tine je prav v dno duše občutil, da se bliža nekaj velikega, skrivnostnega. Sveti večer ho. Prav zato se zdi, kakor bi se hotelo nebo dotakniti zemlje. Svetloba na zabrisanih obzorjih se je že davno skalila. Menda se samo zaradi beline snega noče znočiti. Belo se vsiplje z neba, belo slepi oči. Steze ni več, stopinje so zamedene. Ples snežink.

Izpred utice, koder je zamišljen postal Tine, se skoraj ni videlo v mesto spodaj. Skoz goste snežinke so se že svetlikali motni odsevi redkih svetilk. Tam doli že prižigajo luči... Tudi on mora dol, kupit dvoje razglednic...

Tine si je zavihal ovratnik in nataknil rokavice. Zavil je po ozki, vijugasti poti, ki so jo bili poleti napravili pionirji za vožnjo. Čez nekaj minut je izstopil na cesto. Na obeh straneh nje so se stiskale hiše, polzastrita okna so metala pramen svetlobe na slabo gaz, ki so jo utrli mnogi avtomobili. Snežinke so se svetlikale v rumenem soju. Iz neke hiše se je slišala harmonika. Tine prav gotovo pozna tistega, ki igra nanjo. Za hip postane, da bi natančneje slišal, katero igra. A ne ugane.

Potem gre kupit razglednice. Dve je izbral: eno za mater, eno za Staneta. Tine se je vrnil po svoji poti. Še preden je prispel do utice, je opazil, da je pozabil ugasniti luč. Pred

vrati se je otresele snega in vstopil. Razglednici je položil s pismom na majhno deščico, potem je zakuril. V aluminijasto skodelico je nagrebel snega in jo postavil vrh pečice. Veselo so zaplapolali plamenčki, prasketajoče iskre so se z lahnim pokom razletavale proti vratom.

Tine je sedel na posteljo kar v plašču in napisal razglednici. Želje veselih božičnih praznikov. Nič drugega. Eno materi, ki gotovo joka nocoj, ko mora biti sama, čisto sama in premišljevatí o sinu... Eno Stanetu, ki se peha, kakor on, da ga bo nekoč zadela krogla in bo postal junak.

Sneg v skodeli se je počasi topil. Tine je naložil v pečico novih polen. Potem je spet legel in kar tako iz radovednosti še enkrat preletel pismo. Obrnil je kuverto in si ogledoval lepo pisavo. Na spodnjem robu je nenadoma opazil podolgovat, rdeč madež — Kri?

Iz bele kuverte z rdečim madežem, ki ga poprej sploh ni opazil, je sfrfotal droben listič. Tinetu se je zdelo, da je nekaj padlo na tla. Pobral ga je in bral: »To pismo je imel rajni Stane Lipar v žepu, ko je padel zadet od komunistične krogle pri Postojni: 25. oktobra 1944 ob 3 popoldne.« —

Tine ne ve, če je prav prebral, zato prečita še enkrat in dvakrat pretehta vsako besedo... Zla slutnja se je uresničila.

Tine si skoraj ne upa dihati. Strah ga je sence pri vratih. Voda v posodi je začela klokotati.

Nekdo je potrkal na vrata.

»Robič!«

»Da!« je Tine odgovoril s strahom.

»Alarmno stanje. Pojdite na opazovalnico in preglejte straže na okopih. Takoj naj prižgo žaromete...«

»Da,« je zopet izgovoril Tine in požrl slino čisto neprisiljeno.

Tisti, ki je dajal povelja, je odšel. Tudi Tine se je zapel, vtaknil v žep razglednici in pismo in izstopil. Ugasnil je in zaklenil.

Sneg mu je bil v obraz, ko je gazil Tine navzgor. Pregledal je straže na okopih, stopil v vsak bunker posebej. Potem je prižgal luči, ki so razsvetljevale ogromna bukova debla onkraj trojnih žičnih ovir, mrež in cikcakastih jarkov. Za kratek čas je zlezel v opazovalnico, a se ni dalo kaj videti. Noč je bila že, črne sence na onih pobočjih so se zlile v noč in sneg, ki se je neusmiljeno vsipal z neba.

Tine je šel po stezi navzdol. Pri tistem bunkerju, v katerem so imeli telefon, je vstopil. S težavo se je stlačil skozi odprtino v jarek, od koder je šel lahko v malo trdnjavo. Domobranci so sedeli na pogradih in nekaj jedli. Tine je telefoniral v štab o izvršenju povelja.

Ta čas je nekdo zažgal smrekovo smolo, drugi pa so začeli moliti. Od fare sem se je razlegel srebrn glas zvona, sprva počasi, potem pa vse močnejše. Domobranci so polslišno šepetali, Tine se je pridružil molivcem. V kotu je zažarela drobna lučka in osvetila skromne jaslice. Tine se je zazrl v lepoto jaslic in nevede umolknil. Tedaj se je spominjal vsega, prav vsega. Najbolj pa matere in Staneta, katerega zadnje pismo je danes čital. Ubogi, mali Stane!

Skozi lino je rezala težka Breda. Domobranci pa so molili. Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji.

Potokar Ludvik.

Našim udarnikom

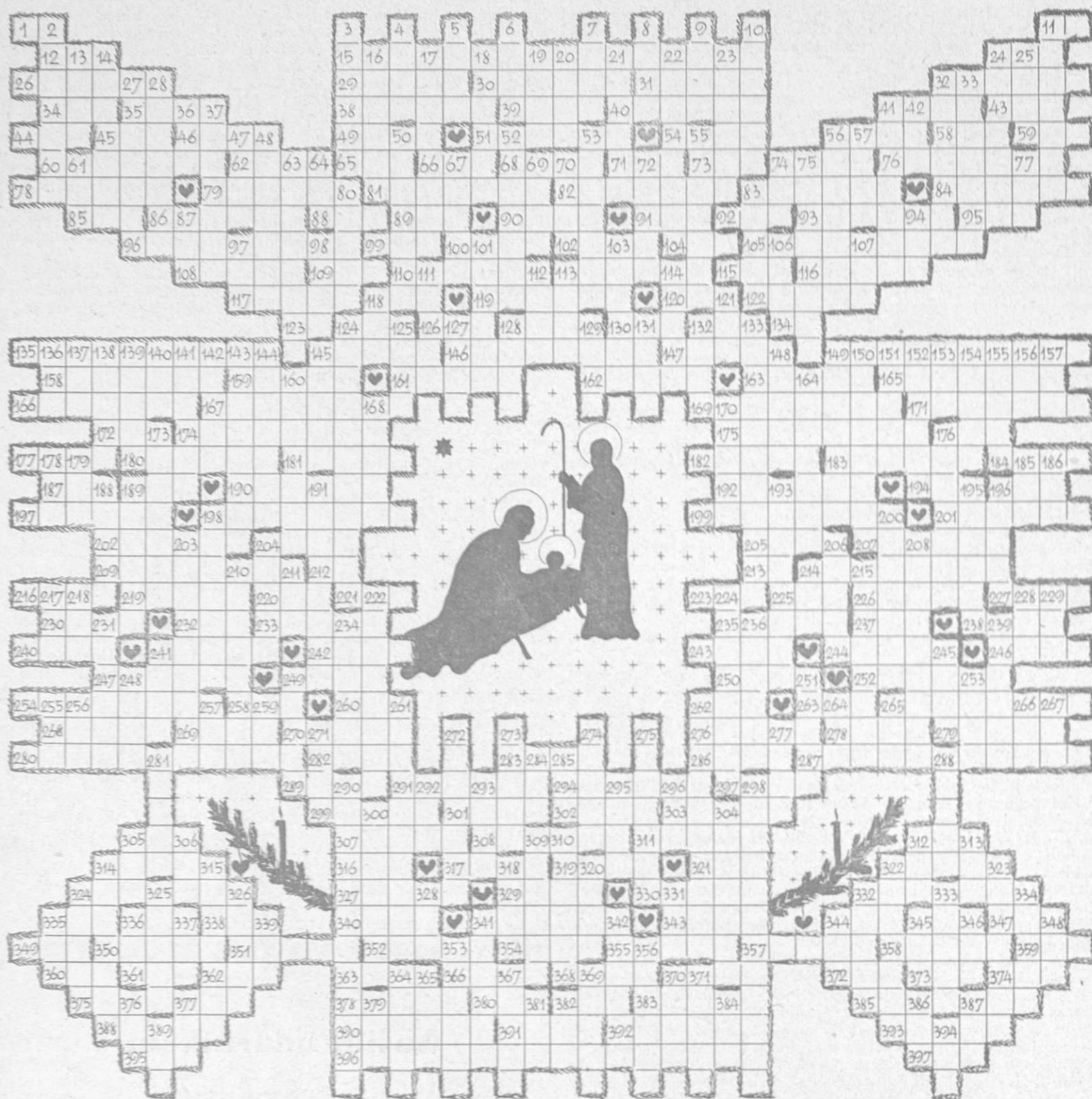
*Udárni roji, naši prekaljeni borci-napadalci,
jekleni roji, naših bojnih trúm osti-naskakovalci,
vi strah, pogin skupin kreavih — hej, napréd, v napád, v naskók,
napréd po vence novih zmag skoz bruhanje svinčenk in min,
napréd v prostót do zadnjih mej prek naših gričev in dolin,
dokler ne zgrudi v lastno kri se zadnji rdeči krvoldk!*

*Udárni roji, naših tál, postáv, domóv in gláv branilci,
ognjeni roji, naših svetih, večnih plamentic nosilci,
vi preganjalci, razdirálci carstva zlá, krvi, temè —
napréd čez naša mrtva pólja, skoz opáljene vasi,
napréd, navzgor na góro povelícanja skoz ógenj, kri,
dokler nađ nami dan rešitve v blesku zmage ne vzcvetè!*

Vinko Žitnik.

Božična križanka

(50)

Vodoravno: 1. pamet, 11. matematični izraz, 12. predplačilo, 15. voščilo, 24. del cerkve, 28. ovi-falka, 29. gradivo, 30. delavka, 31. grško mesto, 32. vodna žival, 34. del naslova, 35. noč, 38. afriška delta, 39. vozilo, 40. obrtnik, 41. perutnina, 43. balkanska reka, 44. vrba, 45. obrtniška druž-ba, 46. svetopisemska oseba, 49. angleško mesto, 51. del stavka, 54. plazilec, 56. nordijsko ime, 58. moško ime, 59. čad, 60. igra s petjem, 62. drža, 65. del vodovoda, 66. moli (tujka), 68. moško ime, 71. afriška reka, 73. koroški ples, 74. češka reka, 76. hrvatski dramatik, 78. pastir, 79. šta-jerski kraj, 81. svetopisemska oseba, 82. spo-menik, 83. slovaški pesnik, 84. prvotni prebivalec Italije, 85. slovenski pisatelj, 86. barvarsko sred-stvo, 88. števnik, 89. žalost, 90. najdražje bitje, 91. žensko ime (sklon), 92. povescno, 93. prebiva-lec Itake, 95. razdobje, 96. nauk o raztelesenju, 99. del parnega stroja, 100. bog vojske, 102. ko-roški izraz za očeta, 104. ud izumrlega naroda, 105. iskalec vode z bajalico, 108. ozir, 109. reka v Romuniji, 110. vrsta olja, 113. kazniva dejanja, 115. zver, 116. žensko ime, 117. madžarski po-litik, 118. zabava, 119. področje, 120. del voza,

122. kraška gora, 123. kazalni zaimek, 124. pravo, 126. francoski duhovnik, 128. krma, 130. slovenski učenjak, 132. pesnitev, 134. izraz pri kartanju, 135. slovnični izraz, 145. predal, 146. pisatelj pri-jetnih črtic, 147. učni pripomoček, 149. blondinec, 158. italijansko moško ime, 159. glasnik, 161. Mrakova drama, 162. ptica roparica, 163. italijansko mesto, 165. vojaški naslov, 166. smiliti se (oblika), 167. prevleka s firnežem, 169. žensko ime, 171. moško ime, 172. bog sonca, 174. ko-račnica, 175. vrsta testenin, 176. afriška žival, 177. slovenski esejist, 180. moteč, 181. jed, 182. mo-hamedansko sveto pismo, 183. prebivalec Irana, 184. grška sveta gora, 187. posoda, 189. nemška reka, 190. povrtina, 192. plaz, 194. turški gospodar, 196. svetilka, 197. del rudnika, 198. zaprati (oblika), 199. puščati, 201. drobec železa, 202. ugla-jen, 204. iti (oblika), 205. del Azije, 207. polje-delec, 209. indijanski rod, 212. francoska parti-kula, 213. zaimek (oblika), 214. samomor, 216. del klasu, 219. del sekire, 220. iti (oblika), 221. trije istovrstni soglasniki, 223. indijsko pristanišče, 225. mutast, 226. žensko ime, 227. del telesa, 230. grška modroslovna šola, 282. maloazijska gora,

233. poljsko opravilo, 235. grebsti (oblika), 237. kača, 238. enaka, 240. kup sena, 241. nadstropje (tujka), 242. grško podzemlje, 243. grško prista-nišče, 244. harmonikar, 246. Ibsenova drama, 247. egiptovska boginja (brez t), 249. obok, 250. slovenski pesnik, 252. južni sad, 254. poveza, 258. sredozemski rtič, 260. francoski kraj, 262. ameriška državna zveza, 263. vrsta papir, 265. na-božna knjiga, 268. zadnji del besede pod vodo-ravno, 269. znanstven sestavek, 270. last ljud-stva, 276. usiham, 278. junak izpred Troje, 279. električni pol, 280. nasadom, 282. italijanska reka, 283. mlinsko korito, 286. del Arabije, 287. opijemo se, 289. del narodne noše (obratno), 291. posladek, 294. kozaški poglavar, 297. slovenski cerkveni pravnik, 299. slovenski kraj, 301. ribiška pri-prava, 302. vrsta krompirjeve jedi, 303. jasa, 305. klic na pomoč, 307. sestradan, 308. dan v tednu, 311. angleško moško ime, 312. kos, 314. slo-vanski bog, 316. prst, 317. grški letalec, 319. nogo-metni igralec (sklon), 321. star narečni veznik, 322. vrsta korenine, 324. mešanec, 327. majhen kit, 329. del noge, 330. prostor pred hišo, 332. divji golob, 335. sipina, 336. števnik, 338. rimsko bo-

žanstvo, 340. svetopisemska oseba, 341. pooblastilna listina, 343. slovenski pisatelj, 344. orožje, 345. afriška žival, 347. jadranski otok, 349. zel duh, 350. žensko ime, 351. fiasko, 352. češko mesto, 354. del ograje, 355. južne rastline, 357. vzor, 358. del pohištva, 359. kraj pri Ljubljani, 360. del soda, 361. pogan, 362. del ust, 363. glasbilo, 366. poljsko mesto, 368. dva kazalna zaimka, 370. vodna žival, 372. slovenski skiadatelj, 373. kurja polt, 374. domača žival, 375. grad pri Trstu, 378. vodna živalca, 380. ženski glas, 382. strast, 383. gobec, 385. geometrijski izraz, 388. bajtar, 390. slovnični izraz, 391. štirje isti vokali, 392. italijansko mesto, 393. Jurčičeva oseba, 395. sapa, 396. domobrantsko gesto, 397. pečat.

Navpično: 2. slovensko mesto, 3. glasbilo, 4. domača žival, 5. prevozno sredstvo, 6. slovenski sociolog, 7. gora krajša Matjaža, 8. obrežje, 9. Pregijeva novela, 10. prislov časa, 11. umre, 13. Sardenkova pesniška zbirka, 14. lestvica črk, 16. ukra, 17. upravništvo, 18. latinska cerkvena pesem, 19. bog ljubezni, 20. ameriška država, 21. namere, 22. bolečina, 23. različek, 24. letna knjiga, 25. rimski pesnik, 27. brisača, 28. azijsko mesto, 32. moravski knez, 33. francoski znanstvenik (fonetično), 36. lučaj, 37. svetopisemsko ljudstvo, 41. banaško mesto, 42. nemška filmska družba, 47. avtomobilska znamka, 48. karantanski knez, 50. šal, 52. prvina, 53. nagrada, 55. moško ime, 56. obutev, 57. slikarsko društvo, 61. obrtnik, 63. ne potrditi, 64. rimski pozdrav, 67. francoska reka, 69. grški junak, 70. nevestin delež, 72. ruski junak, 74. klej, 75. krivoverec, 77. italijansko mesto, 80. letopis, 83. nihče, 87. slovansko

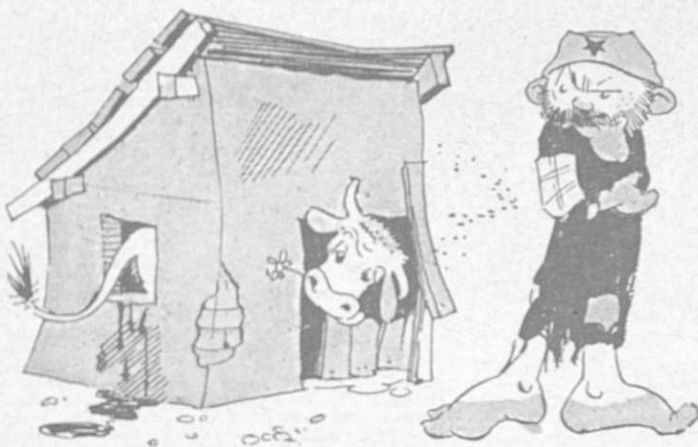
bivališče umrlih, 94. zadnji del besede pod 54. vodoravno, 97. pesnitev, 98. prerok, 101. cvetlica, 103. matematični izraz, 106. ud izumrlega naroda, 107. severna žival, 111. hrib pri Beogradu, 112. ptič, 113. pritlikav konj, 114. jadranski otok, 118. pralno sredstvo, 121. moško ime, 124. vrsta vina, 125. Finžgarjeva povest, 127. vrsta, 128. mlinarska priprava, 129. čut, 131. sad, 132. svetopisemska oseba, 133. pesniški ukra, 136. italijansko mesto, 137. pesnitve, 138. rožni venec, 139. maloazijsko antično mesto, 140. nota, 141. zaljen, 142. operni pevec (obratno), 143. prebivalec okolice, 144. oblačilo (7234561), 145. ubranost, 148. jed, 149. kemični izraz, 150. industrijska rastlina, muza, 151. žensko ime, 152. deli glave, 153. zaimke, 154. francoski znanstvenik, 155. navep, 156. členica, 157. žensko ime, 160. barva (c-r), 164. afriška dežela, 168. mlinskemu koritu, 170. grški bog, 173. motilna priprava, 176. črnogorsko mesto, 178. če, 179. zdravilo, 185. blago, 186. poglavar družine, 188. poškodba, 189. lesena zavesa, 191. uredba, 193. italijanski slikar, 195. priprava, 196. pesnik, 198. gojenec, 200. indijska reka, 203. glaven, 204. gorenjski kraj, 206. kretanja, 208. znanstvena ustanova, 210. prebivalec španske pokrajine, 211. italijansko mesto, 214. češko mesto, 215. obkopani, 217. baltiški prebivalec, 218. števniki, 222. del svedra, 224. umažemo, 228. del obraza, 229. žerjavica, 231. oseba iz Carskega sla, 234. oseba Gotovčeve opere, 235. škodljivka železa (obratno), 236. žensko ime, 239. zdravnik, 241. nrav (1243), 245. mera, 248. del rastline, 249. gledališka igralka, 251. prislovno dolečilo, 253. Svensonova oseba, 255. nordijski de-

nar, 256. ribniška členica, 257. del stroja, 259. kolhiško mesto, 261. dva izraza za povezek, 262. uničenje, 264. del živalskega telesa, 265. medmet, 266. moško ime, 267. romunsko mesto, 271. svetopisemsko mesto (4231), 272. slovar, 273. vera, 274. vrsta črk, 275. afriška dežela, 277. prav tak, 281. ptič, 284. vojvodinski kraj, 285. del strehe, 288. denar, 290. nekdanja evropska država, 292. ud družine, 293. prebivalec Španije, 295. žganje, 296. grški predlog, 298. ovadba, 300. bobek, 304. sorodnik, 305. glasnik, 306. teniški izraz, 309. trgatv, 310. posojilnični izraz, 312. Jalenova drama, 313. letenje, 314. svetovni jezik, 315. portugalski državnik, 318. letopis, 320. sicilski ognjenik, 322. pot, 323. prirodo pisec, 324. umetnična, 325. urejuje, 326. trud, 328. žensko ime, 331. srbsko moško ime, 332. takсна znamka, 333. italijanska gora, 334. romunska poročevalska agencija, 335. orožje, 336. pod, 337. indijska reka, 339. dolejnjski kraj, 341. ptič, delec (brez o), 342. azijski prebivalci, 344. posoda, 345. nemško mesto, 346. moško ime, 348. bolečina, 353. ruski uporniški general, 356. netivo, 364. opravilo, 365. ločilo (obratno), 367. kemično sredstvo, 369. nasad, 370. stika, 371. dokaz nenavzočnosti, 376. kaznivo dejanje, 377. gozdna rastlina, 379. kemični izraz, 381. goriški hribi, 382. poslanec, 384. števniki, 386. notranjski kraj, 387. poraz, 389. tur, 394. domača žival.

Rešitve ugank je poslati do 5. januarja 1945 na naslov: Uredništvo ugank »Slovenskega domobranstva«, Rimska c. 22, Ljubljana. — Zastavljali ugank, pošijite vse rokopise na isti naslov.

Humor za domobrante

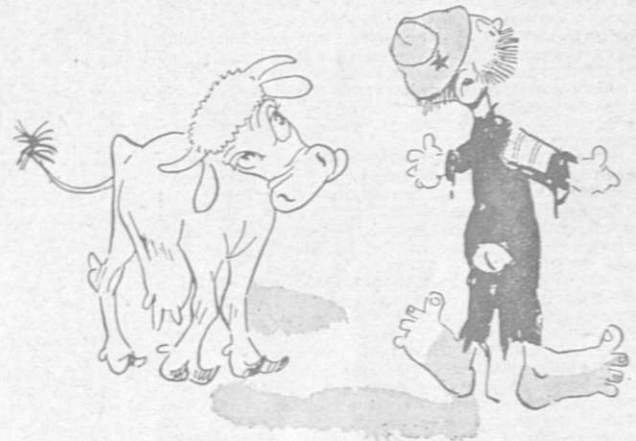
„KAKO JE NA SVETU KRIVIČNO UREJENO.“

„TAKO MALA ŠTALCA, PA TAKO VELIKA KRAVCA.“

„KJE PA JE ZOPET PRAVICA NA SVETU TAKO MAJHEN PTIČEK, PA TAKO VELIK SVET?“

„PA JE LE PRAVICA NA SVETU, KAJ ČE BI BILA KRAVA TAM ZGORAJ.... O, JEJ!“

Karla Mrak- Bulovčeva

Slika je osnutek Matije Gubca v glini. Naša umetnica je upodobila z globokim doživetjem lik narodnega junaka, ki se je pred sto leti boril proti pokvarjeni graščinski gospodi, tako kakor se danes slovenski domobranci bore proti izkoreninjeni komunistični in ofarski gospodi.

Das Bild ist die Schöpfung des Mathias Gubec in Thon. Unsere Künstlerin schuf mit tiefer Ergriffenheit den Nationalhelden, der vor hundert Jahren im Kampfe gegen verwahrloste Schloßherren kämpfte, so ähnlich, wie heute die slowenische Landeswehrmänner gegen die entwurzelten kommunistischen Freiheitsfrontler Stellung nehmen.

Naš vladika škof
dr. Gregorij Rožman.

Unser Bischof
dr. Gregorij Rožman.

»Učeči Slomšek« z dečkom in knjigo v mavcu. V ozadju umetnica sama.

»Der lehrende Slomšek« mit dem Knaben und Buch in Gips. Im Hintergrund die Künstlerin selbst.

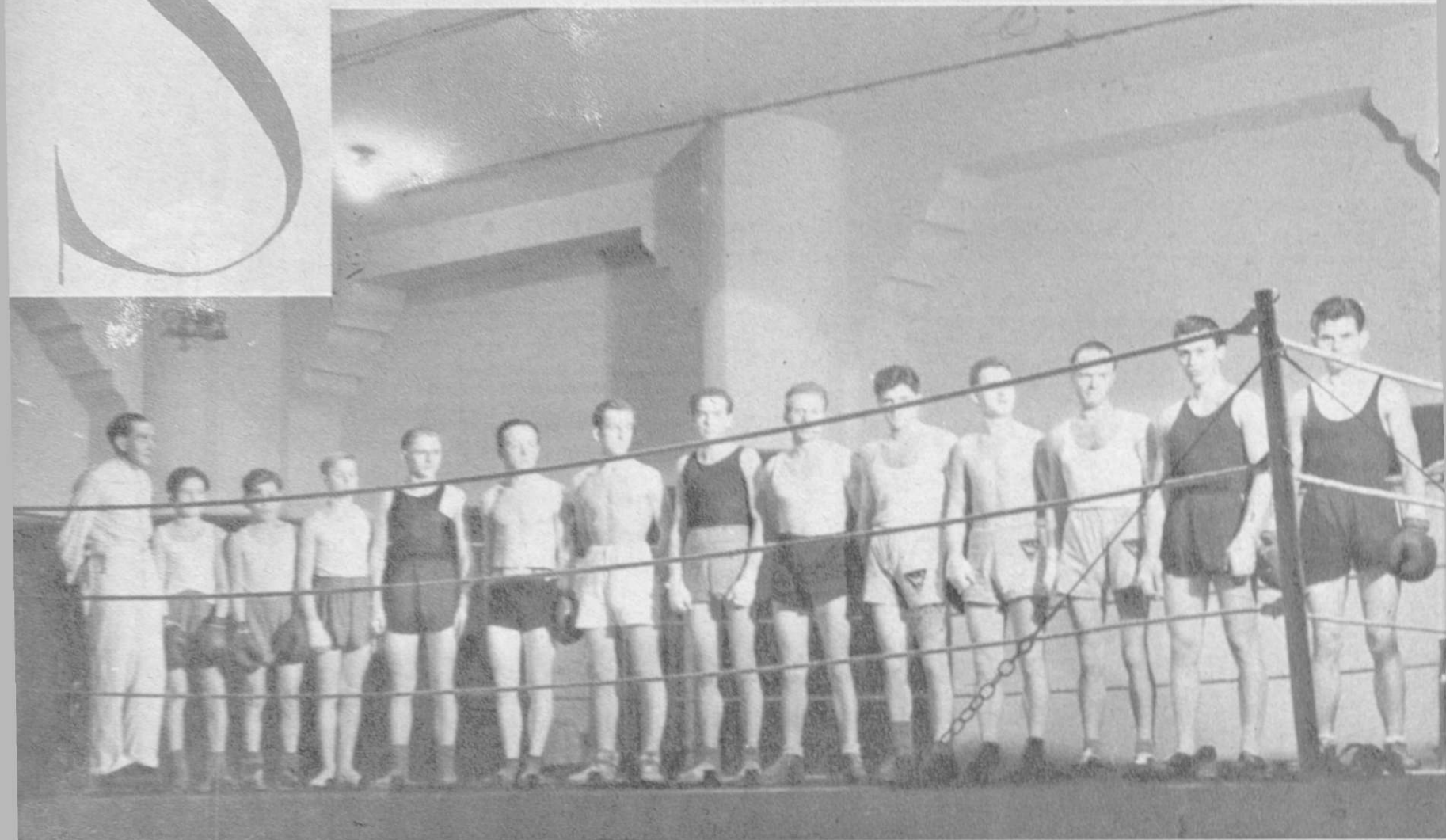
Obraz dramatika Ivana Mraka, pisatelja veličastne žaloigre iz francoske revolucije »Marat«, v kateri se zrcalijo krvavi dnevi naše rdeče revolucije.

Das Antlitz des Dramatikers Ivan Mrak, der das epochale Drama aus der französischen Revolution »Marat« schrieb, in welcher sich ein Abbild unserer blutigen, roten, heutigen Revolution spiegelt.

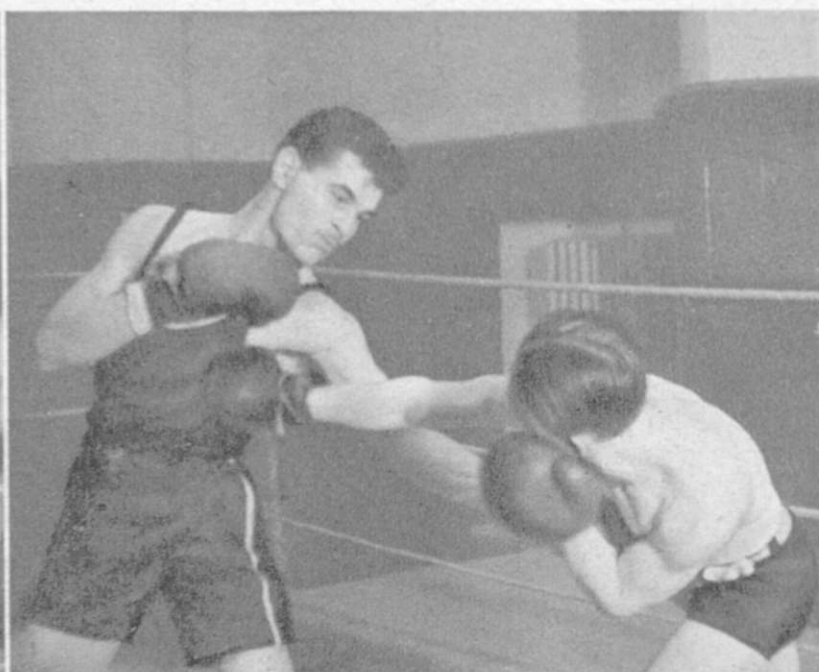
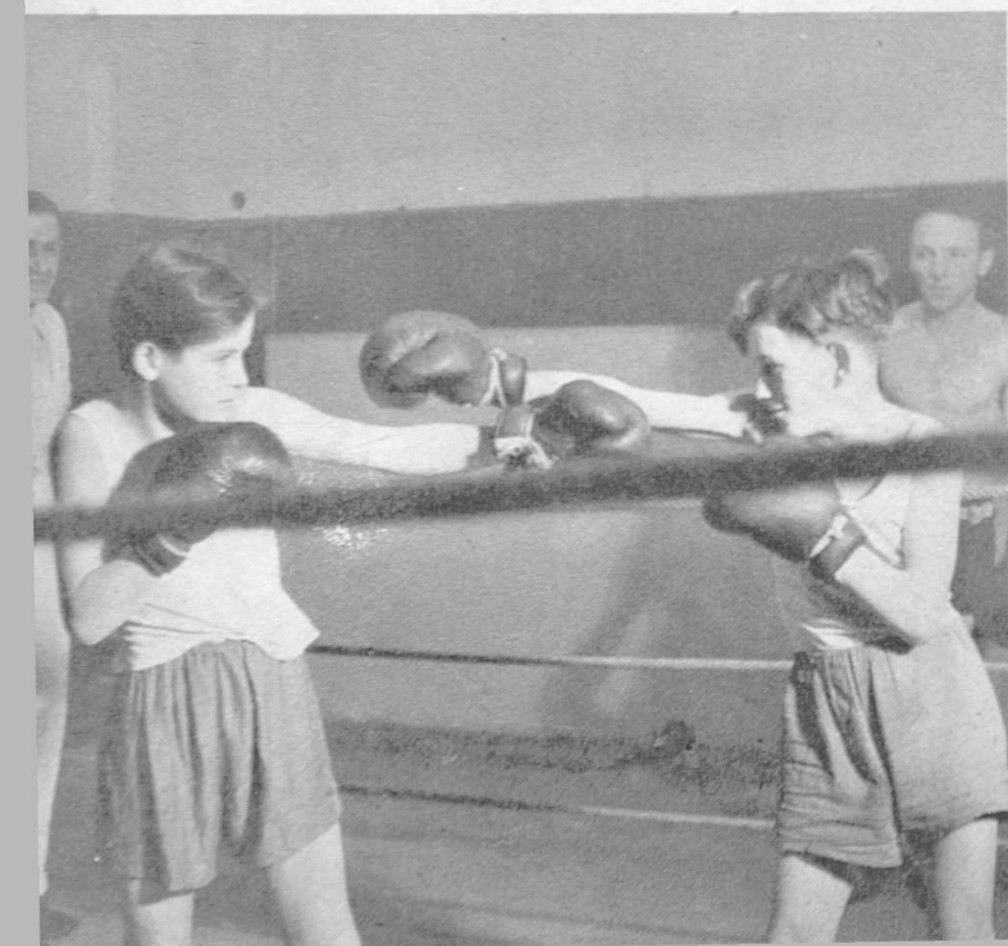

SPORTNÍ VEČER V

EIN SPORT-ABEND IM LANDESWEHRHEIM

V nedeljo zvečer je nastopilo v Domobranskem domu boksarsko moštvo iz Kranja, Jesenic, Celovca in Ljubljane. Nastopili so tudi trije vojaki SS orožja. Zaradi tega je bila igra še bolj napeta.
Händeringer aus Krainburg, Klagenfurt, Assling und Laibach veranstalteten Sonntags Abends im Landeswehrheim ein Wettringen. Ihnen gesellten sich auch drei SS-Wehrmänner, was die Vorführung noch spannender machte.

Pri vseni sportni panogah mora biti tekmovalac spreten, elastičen in pazljiv. Pri boksarju so te vrline še posebno važne, kajti udarci so krepki in nasprotnik lahko izrabl vsako napako!

Bei allen Sportveranstaltungen müssen die Ausführenden geschickt, elastisch und recht aufmerksam sein; diese Tugenden müssen um so mehr beachtet werden, da die gegenseitigen Führungen nichts weniger als kräftig sind und es dem Gegner ermöglichen jeden Fehler auszunützen.

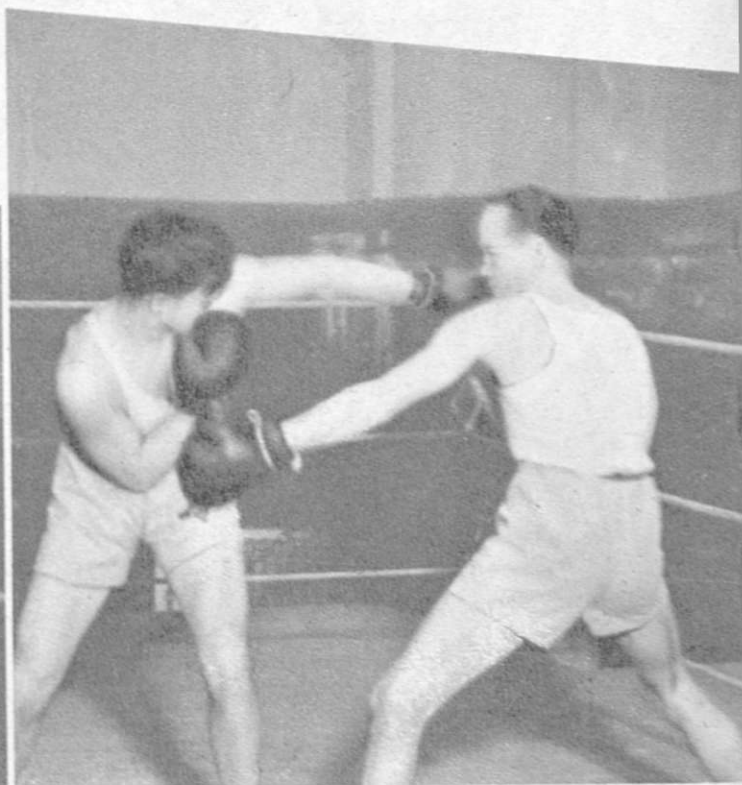
Kot prvi par sta nastopila najmlajša med tekmovalci Viličnik in Rom, oba iz Celovca. Mali Viličnik je kljub temu, da je bil nasprotnik precej večji, zmagal. Als erstes Paar traten die Klagenfurtner Wiltchnigg und Rom auf. Obwohl der Gegner des jungen Wiltchnigg im Vergleich zu ihm ein Riese war, so trug doch Ersterer den Sieg davon.

DOMOBRANSKEM domu

Po končani rundi se mora tekmovalac odpočiti in pripraviti za nadaljni boj.
Nach erfolgter Runde tritt für den Wettringer Ruhepause ein um sich für den weiteren Kampf vorzubereiten.

Na tekmovanju je nastopil tudi bivši jugoslovanski prvak Eisenreich iz Zagreba, ki je Pristova premagal s preciznimi udarci.
Dem Wettringen wohnte auch der gewesene Agremer Erstkämpfer Eisenreich bei; er besiegte Pristow mit seinen gutgeführten Schlägen.

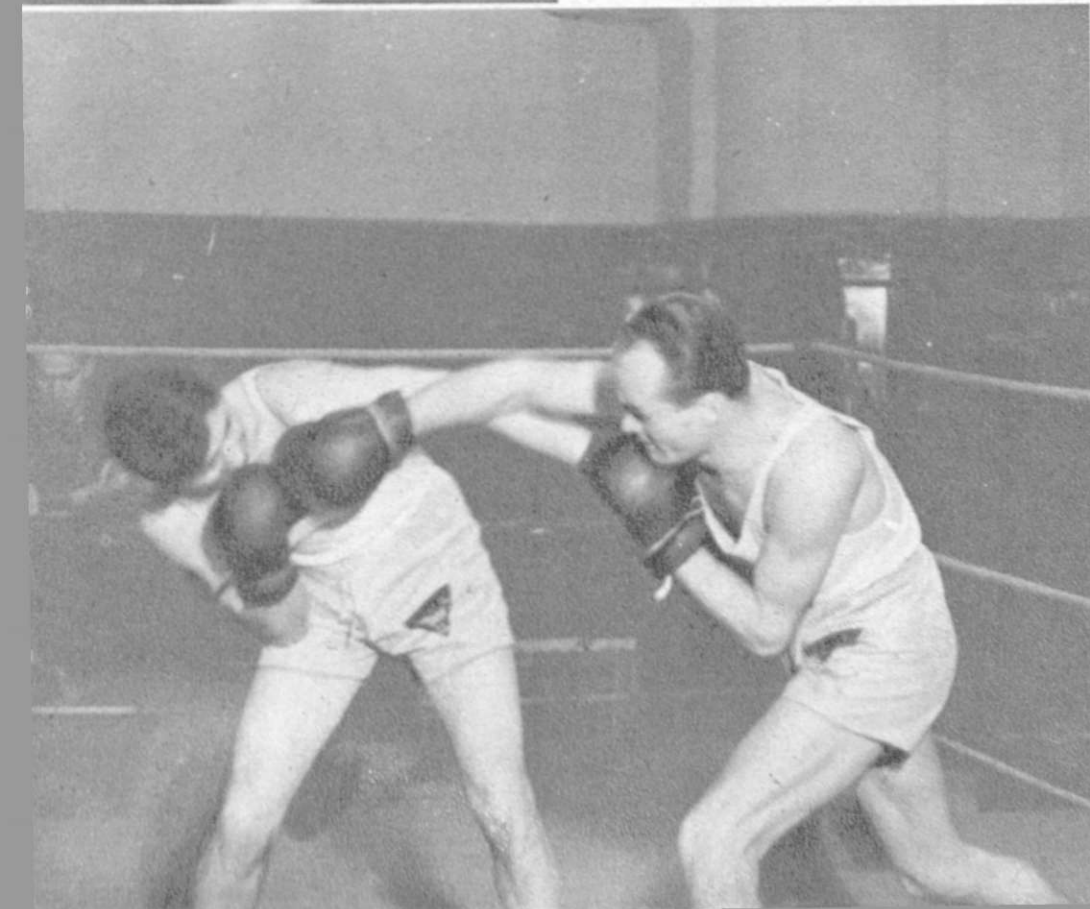
Dvoboj med Augustinom (SS) in Zupanom (Jesenice) je bil najzanimivejši. Zupanov mnogo težji nasprotnik se je v drugi rundi zgrudil radi Knock-outa. (Udarca pod brado.)

Der Zweikampf zwischen Augustin (SS) und Zupan (Assling) war am interessantesten. Letzteren, bedeutend kräftiger Gegner, stürzte Ersteren im zweiten Runde zu Boden; er bekam ein Kinnschlag (Knock-out).

Majnik (Jesenice) je nastopil proti enemu izmed treh Nemcev Igra je bila neodločena.

Majnik (Assling) trat gegen einen der drei Deutschen auf; das Spiel blieb unentschieden.

Foto Pavlovič

Božič na fronti in doma

Weihnachten an der Front und zu Hause

Božič v umetnosti. »Kristusovo rojstvo«, eno najlepših del velikega nemškega mojstra Alberta Dürerja.

Weihnachten in der Kunst. — »Die Geburt Christi«, ein Werk des grossen deutschen Meisters Albrecht Dürer, ist eine der schönsten Darstellungen der Weihnachtslegende, die die deutsche Kunst aufzuweisen hat.

Scherl Bildarchiv

Vojaška godba in pevski zbor pomočnic v vojaškem štabu sta razveseljevala ranjence vojne in trgovske mornarice, ki so bili ranjeni ob sovražnem napadu na naš konvoj v Severnem morju.

Frohe Stunden für die Verwundeten. Ein Musikzug des Heeres und ein Gesangschor von Stabsheiferinnen des Heeres erfreuen Kameraden der Kriegs- und Handelsmarine, die bei einem feindlichen Angriff auf einen unserer Geleitzüge im Eismeer verwundet wurden, durch Musik und Gesangsvorträge.

PK-Aufnahme Kriegsberichtler Schütze (Sch)

Preteklo nedeljo so berlinska dekleta obiskala vojaške bolnišnice in razveselile ranjence z božičnimi pesmimi in darili.

BDM-Mädel besuchten am vergangenen Sonntag verschiedene Lazarette der Reichshauptstadt und bereiteten den Verwundeten durch Vortrag weihnachtlicher Lieder und Überreichung kleiner, von ihnen selbst gefertigter Geschenke eine Vorweihnachtsfreude.

Scherl Bilderdienst (Hoffmann)

Boj v balkanskih gorah. Nemške čete so prišle na nekem ozkem prelazu v stik s sovražnikom. Boljševiki so se morali kmalu umakniti močnemu ognju iz cestnih jarkov. Der Kampf in den Bergen des Balkans. In einer engen Paßstrasse sind unsere Truppen auf den Feind gestossen. Durch wohlgezieltes Feuer vom Strassengraben aus werden die Bolschewisten zum Rückzug gezwungen. PK-Aufnahme Kriegsberichtler Wurm (Sch)

V strojniškem gnezdu na italijanskem bojišču. Neprestan ogenj iz težkih strojnic je sovražniku v velik strah.

In einem MG-Nest an der Italienischen Front. Bei der Abwehr eines feindlichen Angriffes! Bei der grossen Schussfolge des bei unseren Feinden so gefürchteten MGs 42 ist das genaue Einführen des Patronengurtes von grösster Wichtigkeit. PK-Aufnahme Kriegsberichtler Micheljak (Sch)

Protinapad pri Achenu. Amerikanski oklepniki so se nenadoma približali. Nemški oklepniki in grenadirji so jih napadli v bok in kmalu osvobodili več zasedenih krajev.

Gegenstoss im Raum von Achen. Amerikanische Panzerverbände sind überraschend vorgeprellt. Um sie von ihren rückwärtigen Verbindungen abzuschneiden, wird ein deutscher Panzerverband und Panzergrenadiere zum Stoss in die Flanke dieser Verbände angesetzt. Dabei konnten mehrere vom Feind besetzte Ortschaften wieder befreit werden. PK-Aufnahme Kriegsberichtler Lohrer (Sch)

V zasneženih Vogezih. Izvidnica v vogeških gozdovih. V gozdnem varstvu lahko brez nevarnosti pred sovražnikom občudujejo ta kosček nemške zemlje, za katerega obrambo vse žrtvujejo.

In den verschneiten Vogesen. Im Schritt passiert der Reiterspähtrupp den winterlichen Märchenwald in den Vogesen. Geschützt gegen Feindsicht, haben die Reiter Musse, einen Blick auf dieses Fleckchen deutschen Landes zu werfen, zu dessen Verteidigung ihnen kein noch so harter Einsatz zu viel ist.

Kriegsberichtler Freckmann (Sch)

Božič na fronti - Weihnachten an der Front

Leicht